

OBRANA

**Vojaci
očami detí**

90 rokov VTSÚ

**Certifikácia
práporovej skupiny**

**Pilotný kurz
policaejnej streľby**

Železný muž 2018

Téma: RCHBO

Vojaci a deti

V areáli Vojenského historického múzea vo Svidníku sa 2. júna uskutočnil 21. ročník podujatia Deň detí s Ozbromenými silami SR. Deti aj ich rodičia sa mohli oboznámiť s technikou ozbrojených síl aj s muzeálnymi exponátmi. Dynamické ukážky predviedli vojenský policajti, čestná stráž, vojenská hudba a zaujímavé boli aj ukážky boja zblízka, prelety vrtuľníka UH-60 Black Hawk či zoskoky výsadkárov. Pozdraviť deti a podporiť ich záujem o obranu vlasti prišiel aj minister obrany SR Peter Gajdoš, náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Daniel Zmeko, štátny tajomník MO SR Marián Saloň, poslankyňa Národnej rady SR Magdaléna Kuciaňová či primátor Svidníka Ján Holodňák.

Text a foto: (pv)

Prichádza leto, čas dovolení, čas hojnosti. V lete si mnohí z nás užijú akiste veľa oddychu, zábavy, slnka, vody a radosti. Zvyčajne nás obklopuje čas, možnosti a príležitosti. Tento rok to bude však aj trochu iné leto v sekcii modernizácie a infraštruktúry nášho ministerstva. Niežeby sa pracovníkom tejto sekcie neušli radostné plody prázdninových mesiacov, ale tí, čo sa práve nebudú kúpať či sliň na pláži alebo v horách, sa budú o to intenzívnejšie zúčastňovať na práci pri realizácii modernizačných projektov. Modernizácia Ozbrojených síl Slovenskej republiky totiž patrí k ťažiskovým prioritám nášho rezortu. Takže je alfou a omegou našich úsilí aj počas tohtoročného letného obdobia.

plukovník
Vladimír Kavický,
národný riaditeľ pre
vyzbrojovanie

Aj v spoločnosti v súčasnosti veľmi rezonujú otázky prezbrojenia našich ozbrojených síl. Vláda nedávno schválila nákup 25 kusov nových delostreleckých systémov ZUZANA 2 a pozemné sily si prevzali 28 kusov modernizovaných BVP. Mimoriadnu pozornosť má spoločný slovensko-fínsky výskumno-vývojový projekt nových bojových obrnených vozidiel 8x8. Sme úprimne presvedčení, že toto vozidlo bude nesporne spĺňať všetky požiadavky kladené na bojové obrnené vozidlo 21. storočia a bude výrazným príspevkom pri modernizácii pozemných síl. Počas leta budú pokračovať aj testy vozidiel 4x4 a príprava projektov v projekte PESCO EuroArtillery. Vo vzdušných silách sme už vyriešili nedostatok spôsobilosti taktickej vzdušnej prepravy akvizíciou dvoch taktických dopravných lietadiel C-27J Spartan. V predchádzajúcom období vzdušné sily získali aj dva viacúčelové vrtuľníky americkej výroby UH-60M Black Hawk, ďalšie dva priletia na základňu v Prešove v týchto týždňoch a doplnia sa aj výbava vrtuľníkov. V priebehu leta budeme pokračovať tiež v príprave obmeny stíhacieho letectva, ktorá je ekonomicky, logisticky aj personálne určite najväčším projektom od vzniku Slovenskej republiky. Nemôžeme zabudnúť ani na obmenu rádiolokátorov za nové typy trojdimenzionálnych radarov. Chceme si tak udržať schopnosť zabezpečovať ochranu vzdušného priestoru vlastnými silami.

V priebehu tohtoročného leta nám teda uhorková sezóna nehrozí. Najmä, keď robíme aj ďalšie modernizačné projekty s perspektívou ich realizácie v najbližších rokoch. Ale o tých už niekedy nabudúce. Zatiaľ vám, milí kolegovia a kolegyně, želim krásne, slnečné, radostné i pokojné leto a dovolenku vašich snov.

NA TITULNEJ STRANE: Víťazkou súťaže Vojaci očami detí sa i tento rok stala Klára Billíková z Nitry

- 4 Kemp 2018: stredoškôlaci na Lešti
- 7 Železný muž v uniforme
- 8 Certifikácia praporevej skupiny

- 11 Rozhovor s predsedom Vojenského výboru NATO gen. Petrom Pavlom

- 12 Cvičenie Fire Rescue 2018

- 14 90 rokov vojenského skúšobníctva
- 16 Rozhovor s riaditeľom VTSÚ Záhorie Františkom Petrášom
- 18 TÉMA: radiačná, chemická a biologická ochrana

- 24 Stíhačka Grumman F4F Wildcat
- 28 UNTSO: sedem desaťročí v siločiarach napätia
- 32 Česko-slovenské légie v Taliansku
- 34 Vojenský policajti na vlnách

Mesačník Obrana v digitálnej podobe: www.mosr.sk/obrana/

Týždňový súhrn správ eBulletin: www.mosr.sk/ebulletin/

Ďalšie informácie: www.facebook.com/mosr.sk a www.youtube.com/user/MinisterstvoObrany

Distribúcia mesačníka Obrana: obrana@mod.gov.sk

MINISTERSTVO
OBRANY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914, obnovený v Bratislave v roku 1993 • Ročník XXVI. • č. 7/2018 • Redakčná uzávierka 25. 6. 2018 • Do výroby zadané 29. 6. 2018 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloslav ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903 820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO, tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktori: Jozef ŽIAK, plukovník v zálohe, tel.: 0960 33 83 52, 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk, Mgr. Hana KLOBUŠICKÁ, tel.: 0960 31 29 45, 0903 820 193, e-mail: hana.klobusicka@mod.gov.sk • Vedúca vydania: Mgr. Veronika MÁTUŠOVÁ, tel.: 0960 31 17 01, 0903 820 555, e-mail: veronika.matusova@mil.sk • Tajomníčka redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Ing. Otakar HRABÁK • Adresa redakcie: Mesačník OBRANA, MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • Tlač: Západoslávské tlačiarne Skalica, s.r.o. • © Ministerstvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR • NEPREDAJNÉ

Vo vojenskom výcvikovom priestore sa študenti zdokonalili v topografii, zdravotnej i spojovacej príprave. Inštruktori ich naučili základy sebaobrány a taktického presunu. Stredoškoláci si vyskúšali aj prekonávanie prekážok a absolvovali základy protichemickej ochrany. Zážitkom bol pre nich nočný výcvik či ubytovanie v stanovom tábore, vojenská strava pod cvičnými skalami Bralce z vojenského ešusu. Oproti minulému roku ukázali lepšiu fyzickú pripravenosť, ale najmä sa z nich podarilo vytvoriť kolektív v jednotlivých družstvách, ktorý si dokázal pomôcť vždy, keď to bolo treba,“ spokojne konštatoval major Igor Lišaník z Centra výcviku Lešť, ktorý mal Kemp po odbornej stránke pod palcom.

Sekundy zimy, hodiny pochodu

Celý maratón branných súťaží v jednotlivých krajoch sa začal ešte v marci v priestoroch gymnázia v Malackách aj za účasti ministra obrany Petra Gajdoša. A pokračoval v ďalších krajoch. Víťazi sa napokon stretli na Lešti, aby aspoň trochu privoňali, ako chutí nefalšovaný vojenský chlebiček. Stredoškolákov na Lešti pri skladaní prostriedkov individuálnej ochrany RCHBO navštívil aj minister Gajdoš. Oboznámil sa s úlohami, ktoré účastníci Kempu plnili, a zaprial im

veľa úspechov. Vyjadril tiež želanie, že sa v budúcnosti s niektorými z nich stretne v ozbrojených silách.

„Aj toto je jedna z foriem, ako chcem u študentov vzbudiť záujem o obranu vlasti. Atraktívnou formou si môžu preveriť svoje fyzické schopnosti, bližšie sa oboznámiť s prácou profesionálnych vojakov, ale takisto si overiť vedomosti z prvej pomoci, topografie či z oblasti RCHBO,“ uviedol minister.

V tomto roku medzi stredoškolákmi boli aj dvaja zástupcovia stredoškolského časopisu zo Spojenej školy z Bardejova, ktorí získali ocenenie v súťaži stredoškolských časopisov Štúrovo pero, a naša redakčná kolegyňa Veronika Máťušová. A takto prežívala Kemp ona: „Naraz vás zasypú množstvom výstroja a výbavy. Máte chvíľku na to, aby ste to navliekli na seba a do poľného ruksaku, ktorý jemnejšie duše azda aj prevážia. A všetky svoje veci, také milo civilné, zaviazete do vreca a zamknete v sklade. Už len zahodiť kľúč. A je z vás regulárny čakateľ na 48-hodinový vojenský výcvik. Sekundy zimy, minúty naprávania, hodiny pochodovania. A množstvo nezabudnuteľných a adrenalínových zážitkov. Aj tak sa dá dvoma vetami zhrnúť tohtoročný Kemp, na ktorom dvadsaťpäť stredoškolákov ochutnalo, aké je to byť vojakom. Dostávať príkazy, všade byť hnaný, dokola si

líhať na zem a zasa vstávať, prekonávať strach aj fyzické obmedzenia.“

Veronika priznáva, že tri dni boli do poslednej minúty vyplnené rôznymi disciplínami. Taktické presuny, strelecké ukážky, prekážková dráha CIZMA, lezecké steny a lezenie na zaistenej skalnej ceste Bralce, sebaobrana a prežitie vojaka v lese. Po prvom dni mali podľa nej niektorí študenti obavy z nastoleného autoritárskeho velenia veliteľov štyroch družstiev, no tieto úvahy pominuli, keď si jedni na druhých vzájomne privykli. Hoci niektorým dievčatám naďalej prekážalo neustále kričanie, veliteľia boli so svojimi zverencami spokojní a motivovali ich k lepším výkonom. Rotmajster Radek Belan zodpovedajúci za štvrté družstvo pô-

Víťazi branných súťaží, ktoré organizoval rezort obrany pre študentov stredných škôl vo všetkých krajoch Slovenska, si 22. až 24. júna v Centre výcviku Lešť vyskúšali vojenský výcvik. Účasť na podujatí Kemp 2018 bola hlavnou cenou pre najlepších študentov.

Vojakmi na 48 hodín

„Aj toto je jedna
z foriem, ako chceme
u študentov vzbudiť
záujem o obranu
vlasti. Môžu si
preveriť fyzické
schopnosti, bližšie sa
oboznámiť s prácou
profesionálnych
vojakov, ale aj si overiť
vedomosti z prvej
pomoci, topografie či
z oblasti RCHBO.“

Peter Gajdoš,
minister obrany

sobil drsne, no ukázal aj schopnosť rozosmiať a ľudské pochopenie pri riešení akýchkoľvek problémov. A študenti navzájom? Prekvapili ochotou jeden druhému pomôcť, podporiť sa. Skrátka, ťahať za jeden povraz. Príkladom bol Rastislav Širilla, uchádzač o základný vojenský výcvik, ktorý bol vďaka malej červenej lekárníčke prezývaný aj medik. Staral sa o pitný režim družstva: nosil vodu navyše, ošetroval drobné poranenia a otlaky, dokonca daroval svoje ponožky na vypchatie voľných kanád.

Ľavá, ľavá, ľavá – pravá – ľavá

Všetky nástrahy Kempu nakoniec úspešne zvládli. Na záver riaditeľ Centra výcviku Lešť Anton Maštalský odovzdal poháre najlepším z jednotlivých

družstiev. V tomto roku nimi boli študenti Matúš Bezák z gymnázia Topoľčany, Jakub Vatólík zo Strednej odbornej školy letecko-technickej Trenčín, Šimon Mikuláš Havaš zo športového gymnázia Banská Bystrica a Rastislav Širilla zo Strednej odbornej technickej školy Košice. Študenti boli po 48 hodinách zaujímavého programu vo vojenskom prostredí unavení, no spokojní. Neľutovali, že víkend obetovali takejto aktivite – len ich trochu mrzelo, že v tomto roku si nezastrieľali...

Náčelníčka oddelenia doplňovania personálu Personálneho úradu OS SR v Lipťovskom Mikuláši majorka Lenka Halásová vyjadrila spokojnosť so záujmom študentov a ich učiteľov o brannú súťaž. Oproti minulému roku sa zvýšil. Výsled-

kom okrem iného bolo aj viac súťažných družstiev v jednotlivých krajských kolách. Majorka ocenila, že celý priebeh súťaže na Lešti perfektne zabezpečili odborníci z Centra výcviku Lešť a v úlohe inštruktorov a veliteľov družstiev sa osvedčili zástupcovia martinskej Základnej školy a mobilizačného doplňovania pod vedením nadrotmajstra Ľubomíra Medenciho.

A tak prilba otláčená do čela, maskovacie farby v malých nezmytých škvrkách na tvári a v hlavách zakliesnený popevok: Ľavá, ľavá, ľavá – pravá – ľavá. Aj to zostalo v účastníkoch po skončení Kempu.

Text: Jozef Žiak, Veronika Mátušová

Foto: Jozef Žiak

Minister rokoval v Bruseli

Severoatlantická aliancia hodnotí obranné plány SR pozitívnejšie ako v minulosti. Vyplýva to z aktuálneho hodnotenia rokov 2017 – 2018, ktorými sa zaoberali ministri obrany členských krajín NATO 7. júna na rokovaní Severoatlantickej rady. „NATO ocenilo predovšetkým naše zvyšovanie výdavkov na obranu, ktoré by malo v roku 2020 dosiahnuť 1,6 % a v roku 2024 deklarované 2 % HDP. Aliancia tiež pozitívne hodnotí príspevky Slovenska do operácií a misií NATO, predovšetkým zapojenie do iniciatívy posilnenej predsunutej prítomnosti,“ povedal minister obrany SR Peter Gajdoš. V Bruseli sa zúčastnil aj na sympóziu o vojenskej mobilite, ktorá patrí medzi projekty iniciatívy PESCO. Ministri hovorili o pripravenosti ozbrojených síl, ich posilnení a zabezpečení. Na okraj zasadnutia ministri obrany krajín V4 potvrdili podpisom memoranda o porozumení vybudovanie veliteľstva logistickej podpornej skupiny krajín V4.

Foto: NATO

Spomienka na Kragujevac

Minister obrany SR Peter Gajdoš si 14. júna v Srbsku pripomenul 100. výročie vzbury vojakov trenčianskeho pešieho pluku. Po potlačení najväčšej a najtragickejšej vzbury v rákúsko-uhorskej armáde počas prvej svetovej vojny bolo 8. júna 1918 odsúdených a popravených 44 slovenských vojakov. Šéf rezortu obrany si v Srbsku uctil aj pamiatku civilných obetí druhej svetovej vojny pri pamätníku Zlomené krídla. Počas oficiálnej návštevy Srbskej republiky sa okrem rokovania s rezortným partnerom Alexandrom Vulinom stretol aj s podpredsedom vlády a ministrom zahraničných vecí Srbskej republiky Ivicom Dačićom a podpredsedom Národného zhromaždenia Srbskej republiky Vladimirom Marinkovićom. Zhodnotil aktuálnu politicko-bezpečnostnú situáciu v regióne západného Balkánu, potvrdil podporu SR v rámci integračného úsilia Srbskej republiky do Európskej únie a prediskutoval aj konkrétne možnosti rozvoja bilaterálnej spolupráce v oblasti obrany.

Foto: Ivan Kelement

Výsledky poslaneckého prieskumu

Ministerstvo obrany nebude pokračovať v trestnom oznámení na poslanca NR SR Milana Krajniaka. Informoval o tom 15. júna generálny tajomník služobného úradu Ján Hoľko. „Do povedomia sa dostal rad nepravdivých informácií o spôsobe obstarania bojových vozidiel 8x8. V tejto súvislosti sme navrhli v rezorte obrany poslanecký prieskum, na ktorom sa zúčastnil predseda Výboru NR SR pre obranu a bezpečnosť Anton Hrnko, ako aj jeho člen Milan Krajniak,“ uviedol Ján Hoľko. Na základe poslaneckého prieskumu Milan Krajniak potvrdil, že jedinou možnosťou, ako realizovať plán rozvoja a výstavby OS SR nekorupčnou cestou, je realizácia projektu bojových obrnených vozidiel 8x8 formou vláda – vláda. „Zhodli sme sa tiež, že tvrdenie pána Krajniaka o 20-percentnej provízii bolo nesprávne zamenené s obchodnou maržou, ktorá je však v skutočnosti výrazne nižšia ako 20 percent,“ doplnil Ján Hoľko.

Noví vojenski piloti

Štúdium na Leteckej fakulte Technickej univerzity v Košiciach promóciami a slávnostným vyraďením ukončilo prvých osem študentov, ktorí boli počas štúdia zároveň kadetmi Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika. Inžinierske vysokoškolské vzdelanie a vojenský program ukončili traja piloti, jeden riadiaci letovej prevádzky a štyria špecialisti inžinierskej leteckej služby. „Máme prvé reálne výsledky unikátnej spolupráce Leteckej fakulty Technickej univerzity v Košiciach a našej Akadémie ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši,“ povedal minister obrany Peter Gajdoš a dodal: „Takáto forma vzdelávania je dobrým zdrojom na získanie absolventov pre nedostatkové odbornosti. Okrem letcov takto aktuálne získavame napríklad aj lekárov.“

Deň mierových síl OSN

Slovenskí vojaci pomáhajú udržiavať mier a bezpečnosť v rámci misií Organizácie Spojených národov už 25 rokov. Od vzniku SR pomáhalo v 19 mierových misiách takmer 7 500 príslušníkov OS SR. Predstavitelia rezortu si pri Pamätníku zmierenia pripomenuli 29. mája Medzinárodný deň mierových síl OSN a uctili pamiatku kolegov, ktorí pri plnení úloh zomreli. Minister Gajdoš sa ešte v ten deň spojil aj so slovenskými vojakmi v zahraničí, ktorí aktuálne plnia úlohy pod hlavičkou OSN. V súčasnosti pôsobí v misiách OSN 141 príslušníkov OS SR, z toho deväť žien v mierovej misii UNFICYP na Cypre a ďalší dvaja vojaci v mierovej pozorovateľskej misii UNTSO na Golan-ských výšiniach.

Modernizované bojové vozidlá

Minister obrany Peter Gajdoš 29. mája v Dubnici nad Váhom odovzdal vojakom do užívania 21 modernizovaných bojových vozidiel pechoty v dvoch verziách. Určené sú pre praporec ISTAR a pre mechanizované jednotky. Vozidlá prevzal náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Daniel Zmeko. Generálnym zhotoviteľom projektu, ktorý sa realizoval v dvoch etapách, bola štátna firma KONŠTRUKTA – Defence, a. s. V rámci projektu bude modernizovaných dovedna 35 kusov bojových vozidiel pechoty.

V Centre výcviku Lešť sa 23. a 24. mája konal 13. ročník súťaže Železný muž. Zúčastnila sa na ňom desiatka zástupcov z rezortov vnútra, spravodlivosti a obrany. Súťažilo sa bez rozdielu vekových a hmotnostných kategórií a víťazom sa po absolvovaní desiatich disciplín stal nadstrážmajster Juraj B. z pohotovostného policajného útvaru Prešov.

Aktis na lane

Dvadsaťštyriročný rodák z Mlynkov ako jediný zo súťažiacich odtiahol na lane vyše osemtonový nákladný automobil Aktis. Podľa neho najťažšie bolo záverečné prekonávanie vodnej prekážky po zoskoku z člna.

Dominancia policajtov

Na druhej priečke sa umiestnil nadstrážmajster Erik Mroč z ÚVV a ÚVTOS Košice a na treťom ďalší zástupca rezortu vnútra Maroš Miškovič z policajného pohotovostného útvaru Košice. Potvrdili dominanciu rezortov vnútra a spravodlivosti v tohtoročnej súťaži. Veď najlepší – a žiaľ, jediný – zástupca ozbrojených síl rotný Tomáš Barborík z nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády pri svojej siedmej účasti v súťaži obsadil piate miesto. Pred piatimi rokmi zvíťazil. Druhý prihlásený zástupca rezortu obrany na súťaž nedorazil, lebo sa stal účastníkom vážnej dopravnej nehody.

Ceny a poháre víťazom odovzdal riaditeľ správy manažmentu Centra výcviku Lešť podplukovník Ľuboš Guľáš. Súťažiaci museli pri zvládnutí desiatich disciplín siahnúť na dno psychických aj fyzických síl. Veď po zrýchlenom presune, ktorý absolvovali v uniforme, kanadách a so samopalom v ruke, ich čaka-

lo zdvíhanie 60 kg dreveného bremena nad hlavu, ťahanie nákladného vozidla Aktis, premiestňovanie 200 kg pneumatiky, zhyby na hrazde nadhmatom, nosenie dvoch bremien s celkovou hmotnosťou 120 kg, prekážková dráha CIZMA či nosenie 100 kg krosien na vzdialenosť sto metrov.

Výskok z člna

Súťažiacich poriadne preverilo aj premiestňovanie 75 kg hasičskej figuríny. Najskôr ju niesli na pleciach k hrádzi vododromu a napokon ju po nej presúvali pomocou hasičských nosidiel a lana. Záverečnou disciplínou bolo plávanie cez vodnú prekážku v poľnej uniforme po zoskoku z plávajúceho člna. Hlavný rozhodca súťaže čatár Lukáš Fiľka, ktorý pôsobí v Centre výcviku Lešť ako inštruktor boja z blízka, absolvoval všetky disciplíny. Aktis odtiahol štyri razy...

S podplukovníkom Guľášom vysoko hodnotili úsilie všetkých súťažiacich uspieť a zdoľať nástrahy jednotlivých disciplín. Lukáš Fiľka konštatoval, že aj napriek početne slabej účasti súťažiaci tohto roku dosiahli výborné výsledky.

Text a foto: Jozef Žiak

Veliteľ topoľčianskej mechanizovanej brigády generál Vladimír Kubáň pripomína, že cvičenie bolo vyvrcholením dlhodobého procesu prípravy. Hoci jadro skupiny tvorili predovšetkým príslušníci nitrianskeho mechanizovaného práporu, boli v nej aj vojači levického práporu, rožňavského práporu RCHBO, michalovského samohybného delostreleckého oddielu, práporu ISTAR, seredského ženijného práporu, nitrianskej protiletadlovej raketovej brigády, práporu logistiky Hlohovec, Strediska CIMIC a PSY-OPS, Úradu hlavného lekára a ďalších súčastí ozbrojených síl.

Previerka pripravenosti

Podľa generála Kubáňa, ktorý bol riadiacim cvičenia Živý štít 2018, sa na Lešti preverila pripravenosť a spôsobilosť 12. mechanizovanej práporovej skupiny v rámci operácií vysokej intenzity na taktickej úrovni, schopnosť plánovať operácie a veliť jednotkám práporovej skupiny, súčinnosť jednotlivých zložiek skupiny počas prípravy vedenia rôznych bojových činností. Zároveň cvičenie preverilo a zdokonalilo jednotky v plánovaní a uskutočňovaní palebnej podpory, ale aj v monitorovaní radiačnej a chemickej situácie, v uskutočňovaní čiastočnej a úplnej dekontaminácie. A v neposlednom rade preverilo schopnosť rozdeľovania cieľov a riadenia paľby veliteľmi jednotiek, efektívnosť používania zbraní a bojovej techniky.

Od družstva po prápor

Práporovej skupine velil veliteľ nitrianskeho mechanizovaného práporu podplukovník

Vladimír Dutka. „Certifikačné cvičenie je vyvrcholením prípravy jednotiek mechanizovanej práporovej skupiny. Je to vlastne vyvrcholenie výcviku, ktorý trval vyše 1,5 roka. Za ten čas prešli jednotky postupnými etapami výcviku. Od družstva cez čatu, rotu až po prápor. Každá etapa bola zakončená buď kontrolou zladenosti, alebo odbornými taktickými cvičeniami. Manévrové jednotky v týchto etapách absolvovali bojové streľby. Samotnému práporovému cvičeniu hodnotenému podľa metodiky CREVAL predchádzal trojtýždňový výcvik na Lešti, počas ktorého bola ukončená etapa rot v manévrových jednotkách rotným taktickým cvičením s bojovou streľbou a v jednotkách bojového zabezpečenia a bojovej podpory odbornými taktickými cvičeniami. Priamo na cvičení sa využili prostriedky simulačnej technológie MILES 2000,“ sumarizuje podplukovník Dutka.

Pozorovatelia z Izmiru

Podplukovník Dutka si pochvaľuje spoluprácu v rámci práporovej skupiny s jednotkami z iných útvarov. Oceňuje najmä prácu veliteľa palebnej batérie z Michaloviec kapitána Milana Németha, veliteľa 3. mechanizovanej rot z Levíc kapitána Ladislava

Gurského, veliteľa roty logistickej podpory z Hlohovca kapitána Petra Benka a z vlastných príslušníkov práporu náčelníka štábu práporu kapitána Ivana Petrika, veliteľa 1. mechanizovanej rot kapitána Miroslava Osífa, kapitána Miroslava Lonsuna zo štábu práporu, dôstojníka logistiky poručíka Mareka Pešľa, slobodníka Matúša Beluška a mnohých ďalších. Aj vďaka nim a ich úsiliu sa podarilo splniť úlohy certifikačného cvičenia na Lešti. A veliteľ previerkového tímu CREVAL plukovník Ferdinand Muriň mohol pri ukončení cvičenia konštatovať, že previerka bojovej pripravenosti formou CREVAL podľa štandardov NATO, ktorá preverila pripravenosť a schopnosť nasadenia 12. mechanizovanej práporovej skupiny v konflikte vysokej intenzity mimo územia SR, dopadla dobre. Dosiahla úroveň pripravenosti COMBAT READY.

S priebehom certifikačného cvičenia sa oboznámili aj dvaja francúzski pozorovatelia z veliteľstva pozemných síl NATO v tureckom Izmire.

Text a foto: Jozef Žiak

12. mechanizovaná práporová skupina je certifikovaná

Combat Ready!

V Centre výcviku Lešť sa v dňoch 5. až 7. júna uskutočnilo certifikačné cvičenie

12. mechanizovanej práporovej skupiny Živý štít 2018.

Kim a Trump si podali ruky

Americký prezident Donald Trump a severokórejský vodca Kim Čong-un sa v Singapure dohodli, že Spojené štáty a KĽDR nadviažu nové vzťahy. V ich vyhlásení sa uvádza, že KĽDR bude pracovať na úplnej denuklearizácii a USA jej za to poskytnú bezpečnostné záruky. Spojené štáty a KĽDR sa tiež zaviazali, že spoločne vyvinú úsilie na zabezpečenie trvalého mieru na Kórejskom polostrove. Stretnutie amerického prezidenta Donalda Trumpa so severokórejským vodcom Kim Čong-unom sa konalo 12. júna v hotelovom komplexe Capella na ostrove Sentosa v Singapure. Išlo vôbec o prvé stretnutie úradujúceho amerického prezidenta so severokórejským vodcom. Trump vyjadril presvedčenie, že USA a Severná Kórea čoskoro otvoria veľvyslanectvá, ale dodal, že sankcie uvalené na Severnú Kóreu nateraz zostanú v platnosti. Zrušené budú až po zneškodnení severokórejských jadrových zbraní. Severokórejský vodca sľúbil, že znefunkční všetky tri testovacie jadrové zariadenia vrátane toho, ktoré slúži na skúšky raketových motorov. Americký prezident dodal, že v konečnom dôsledku chce z Južnej Kórey stiahnuť 32 000 amerických vojakov, ktorí sú tam dislokovaní.

Foto: TASR

Náčelníci vo Fínsku

Vrcholní predstavitelia americkej a ruskej armády sa stretli 8. júna vo Fínsku, aby si vymenili názory na bilaterálne vojenské vzťahy, vývoj v Sýrii a celkovú bezpečnostnú situáciu vo svete. Predseda Zboru náčelníkov štábov ozbrojených síl Spojených štátov Joseph Dunford a náčelník generálneho štábu ozbrojených síl Ruska Valerij Gerasimov sa zišli v štátnej rezidencii Königstedt severne od Helsínk, kde podľa ruského ministerstva obrany prediskutovali aj európske bezpečnostné otázky. Vo vyhlásení Dunfordovho grémia sa zdôrazňuje, že armády Spojených štátov a Ruska vyvinuli úsilie na zvýšenie operačnej bezpečnosti a strategickkej stability. Obaja generáli uznávajú dôležitosť pravidelnej komunikácie, aby sa zamedzilo zlému odhadu a podporila transparentnosť či protikonfliktné opatrenia v oblastiach, kde armády Spojených štátov a Ruska pôsobia v tesnej blízkosti. Ešte pred bilaterálnym rokovaním sa Dunford i Gerasimov stretli so šéfom fínskej armády Jarmom Lindbergom a prijal ich aj fínsky prezident Sauli Niinistö.

Nové veliteľské stredisko NATO

Nové veliteľské stredisko NATO pre rýchlu reakciu bude sídliť v juhonemeckom meste Ulm. Stredisko bude situované vo wilhelmsburských kasárňach v meste, ktoré sú už i nadnárodným veliteľským centrom NATO pre medzinárodné krízové zásahy. Rozhodnutie Aliancie o rozšírení svojho veliteľského centra a infraštruktúry ozbrojených síl je reakciou na vzrastajúcu hrozbu zo strany Ruskej federácie. Ohrozené sa cítia najmä členské štáty NATO vo východnej Európe, ktoré susedia s Ruskom, najmä po tom, ako Rusko vtrhlo na ukrajinský polostrov Krym a ponúklo svoju podporu proruským povstalcov v Donbase. NATO počas obdobia normalizovania vzťahov s Ruskom po studenej vojne výrazne znížilo počet svojich veliteľských stredísk z niekoľkých desiatok na sedem. Aliancia zredukovala i počet svojich vojakov z vyše 20 000 na 6 800.

Bulharsko ide nakupovať

Bulharský parlament schválil nákup 150 bojových vozidiel a 16 nových alebo používaných bojových stíhačiek za približne 1,6 miliardy eur, ktoré nahradia starnúce lietadlá MiG-29 sovietskej výroby. Bulharské vzdušné sily majú iba sedem stíhačiek v dobrom prevádzkovom stave. Vlní v októbri odmietli bulharskí vojenský piloti na protest absolvovať cvičné lety. Sofia oznámila, že s nákupom stíhačiek osloví spojencov z NATO Francúzsko, Portugalsko, Taliansko, USA, ako aj Izrael a Švédsko. Bulharsko nakúpi lietadlá v dvoch fázach. Súčasťou ceny bude i výcvik pilotov a prvotná logistická podpora. Obstará i obrnené vozidlá pre tri pechotné prápory za približne 851 miliónov eur. Záujem o dodanie vozidiel vyjadrilo už viacero zahraničných zbrojárskejších spoločností – francúzska Nexter Systems, fínska Patria, nemecká Rheinmetall, americká Textron a švajčiarska Mowag.

Lietadlá nad Čiernou Horou

Vzdušný priestor Čiernej Hory začali v júni strážiť vojenské lietadlá Severoatlantickej aliancie. Stalo sa tak rok po tom, čo sa táto krajina aj napriek nesúlhlasu Ruska stala členom NATO. Misia letectva NATO v Čiernej Hore sa symbolicky začala vo vzdušnom priestore metropoly Podgorica, kde lietadlá talianskych a gréckych vzdušných síl nacvičovali postup proti narušiteľovi, ktorého donútili pristáť. Malý balkánsky štát Čierna Hora po vystúpení zo spoločného zväzu so Srbskom v roku 2006 zostal bez stálej letky vojenských lietadiel. Má približne desať funkčných vrtuľníkov. Čierna Hora sa pripojila k NATO vlní v júni ako 29. člen Aliancie.

Maďarsko zdvojnásobí výdavky

Do roku 2024 zdvojnásobí Maďarsko svoje výdavky na obranu, ale už aj na budúci rok budú v záujme tohto cieľa zabezpečené výrazné zdroje, uviedol nový štátny tajomník rezortu obrany Szilárd Németh: „Obnovíme technické prostriedky armády, ale obnovíme aj domácu zbrojársku výrobu.“ Németh vyjadril spokojnosť s počtom vojakov v maďarskej armáde. Maďarský kabinet národnej bezpečnosti vlní v máji schválil koncepciu rozvoja ozbrojených síl. Cieľom je, aby sa v prvých rokoch po roku 2020 výdavky na vojsko a obranu zvýšili z terajšieho jedného percenta hrubého domáceho produktu na dve percentá. V súčasnosti dosahujú výdavky na armádu 1,2 miliardy eur, pri raste HDP to bude môcť byť po roku 2020 3,2 miliardy eur.

Tri roky zmien

Minister obrany SR Peter Gajdoš a náčelník

Generálneho štábu OS SR genpor. Daniel

Zmeko rokovali v máji na pôde rezortu obrany

s predsedom Vojenského výboru NATO gen.

Petrom Pavlom o plnení záväzkov Slovenska

v Severoatlantickej aliancii, pôsobení príslušníkov

OS SR v medzinárodnom krízovom manažmente či

o nadchádzajúcom summite NATO v Bruseli.

Šéf rezortu obrany generálovi Pavlovi poďakoval za jeho prácu v rámci končiaceho sa trojročného funkčného obdobia v pozícii predsedu Vojenského výboru NATO a náčelník generálneho štábu mu aj za jeho celoživotný príspevok k rozvoju vzťahov medzi našimi armádami udelil pamätný kríž. Využili sme príležitosť a položili generálovi Pavlovi zopár otázok.

Kam sa pohla Aliancia počas vášho pôsobenia?

V súčasnosti, ktorá je naozaj dynamická z hľadiska vývoja bezpečnostného prostredia aj z hľadiska vývoja technológií, neustále trpíme pocitom, že naša vlastná miera adaptability je veľmi nízka a že akékoľvek zmeny sú veľmi pomalé. Ale keď zväžíme, že Aliancia je spoločenstvo 29 suverénnych krajín, potom pokrok, ktorý dosiahla za posledné tri roky, je až neuveriteľný v porovnaní s predchádzajúcim obdobím. Keď sa na to pozrieme od summitu NATO vo Walese, odvtedy bola nielen rozmiestnená predsunutá obrana v pobaltských krajinách, ale zároveň bola výrazne posilnená obrana v oblasti Čierneho mora, v Rumunsku či v Bulharsku. Uskutočnilo sa množstvo významných medzinárodných cvičení. Bolo prijatých veľa strategických dokumentov, ktoré sa zaoberali aj odstraňovaním rezerv v rámci fungovania NATO. Čoskoro bude schválená adaptácia veliteľskej štruktúry Aliancie. Zriadil sa tiež značný počet centier výnimčnosti, ktoré majú za cieľ mapovať nové hrozby a navrhovať riešenia na ich elimináciu.

Ako sa zmenila svetová bezpečnostná situácia?

Hrozby sa stali rozmanitejšími a presunuli sa z tradičného chápania vojenských ohrození k hrozbám hybridným. Ide o kybernetické hrozby, no aj tie v informačnej oblasti – či už informovanie

prebieha v medziach zákona, alebo za hranicou toho, čo považujeme za prijateľné. Vzniklo množstvo bezpečnostných rizík zo strany neštátnych aktérov. Klasickým príkladom je Islamský štát, ktorý sa tváril ako štátna entita a obsadil rozsiahle časti územia Iraku a Sýrie. Vieme, koľko to stálo úsilia, aby sa aspoň fyzicky podarilo toto územie vrátiť späť, hoci problém stále existuje. Je tu ďalej hrozba zo strany extrémistických skupín, sú tu migračné vlny s veľkou dávkou nepredvídateľnosti a s potenciálom byť v budúcnosti ešte zložitejšie – pokiaľ sa nám nepodarí prispieť ku stabilizácii viacerých problematických regiónov. Svet teda nie je miestom, ktoré by bolo bezpečnejšie alebo stabilnejšie. Čaká nás veľa úsilia, aby sme ho opäť urobili bezpečnejším.

Aké najväčšie výzvy stoja pred Alianciou?

Bude musieť posilňovať to, čo je zmyslom jej existencie. To znamená schopnosti kolektívnej obrany, do čoho patrí posilňovanie armád jednotlivých členských štátov, ako aj celkových síl Aliancie vrátane veliteľských štruktúr. NATO sa bude musieť naďalej prispôbovať novým hrozbám a výzvam. To nie je iba oblasť kybernetiky, ale aj praktickej aplikácie umelej inteligencie a iných vyspelých technológií. Naši oponenti nezahŕajú a majú potenciál urobiť výrazný kvalitatívny skok vo svojich schopnostiach... Je toho teda veľa, čo má Aliancia pred sebou.

Vráťme sa ešte k informačnej vojne, ktorú ste spomenuli.

Som presvedčený, že akákoľvek otvorená demokratická spoločnosť je v tejto oblasti zraniteľnejšia než spoločnosti, ktoré sú pod tvrdou centrálnou kontrolou a riadením. Ak sa nechceme dobrovoľne vzdať našich slobôd vyjadrovania, prístupu k informáciám a vôbec nášho spôsobu života, budeme musieť nájsť iné možnosti, ako čeliť dezinformačným kampaniam a celkovo pôsobeniu v informačnej oblasti. Cestu vidím v tom, že čiastočne zmeníme prístup k našej komunikácii, aby sme boli viac aktívni, aby sme občas vyjadrili aj väčšiu sebareflexiu, pretože taký prístup je oveľa dôveryhodnejší. Bude potom prínosnejší nielen pre obyvateľov našich krajín, ktorí budú týmto informáciám dôverovať, ale bude dôveryhodnejší aj pre ľudí v krajinách našich oponentov. Ten, na koho strane je pravda a právo, je vo väčšej výhode ako ten, kto pravidlá porušuje, mení a obchádza. Máme všetky predpoklady na to, aby sme i v tejto oblasti boli úspešnejší ako naši oponenti, len to treba robiť rozumne, s väčšou aktivitou a asertivitou.

Text: Pavol Vitko

Foto: pplk. Štefan Zemanovič, AČR

Zároveň precvičiť a prehĺbiť schopnosť veliteľov zásahov pri velení a riadení zásahov a vytváraní štábu zásahu, ako aj preveriť súčinnosť zasahujúcich hasičských družstiev a záchranných zložiek počas zásahov s hromadným postihnutím osôb.

Pád vrtuľníka, nehoda autobusu

Podplukovník Bučko zdôraznil: „Sme radi, že cvičenie má medzinárodný rozmer. Zúčastňujú sa na ňom aj príslušníci najmä hasičských leteckých jednotiek Armády Českej republiky. Vymenili sme si s nimi praktické skúsenosti a postupy pri zásahoch a plnení úloh pri odstraňovaní následkov nevojenských hromadných nehôd, živelných katastrof a ekologických havárií za účasti zložiek Integrovaného záchranného systému MV SR.“

Spoločne museli zvládnuť následky pádu lietadla do obytnej zóny, prehĺbili si návyky a postupy pri zásahu v požiarnych domoch a skladisku. Ale napríklad aj ná-

sledky hromadného nešťastia na železnici a nehody cisterny prevážajúcej nebezpečnú látku. Pád vrtuľníka Mi-24 do dopadovej zóny leteckej strelnice poriadne preveril pripravenosť všetkých zasahujúcich.

cich. Rovnako aj nehoda autobusu s hromadným zranením osôb a ich záchrana zo strmej rokliny v horskom teréne.

Medzinárodná spolupráca sa naplno prejavila napríklad pri zásahu zmiešaných vojenských hasičských družstiev zo Sliača a Zvolena spolu s českými kolega-

mi z výcvikových priestorov Vyškov a Libava pri zdolávaní požiaru viacpodlažnej budovy a vyhľadávaní osôb vo výrobnom objekte. Podplukovník Ladislav Krech z Ministerstva obrany ČR aj na tomto prípade ukázal prospešnosť cvičenia pre prípadný spoločný zásah slovenských a českých vojenských hasičských jednotiek. „Ukázalo nám, aké zásahové postupy používajú české a slovenské vojenské hasičské jednotky, ako ich zosúladiť. Rovnako aj v oblasti používanej hasičskej techniky a výbavy. Fire Rescue je veľmi prospešné cvičenie pre obe strany. Navyše prebieha v unikátnych výcvikových zariadeniach Centra výcviku Lešť. V tomto roku sme mali možnosť vyskúšať aj novopostavené ubytovacie zariadenie Slávia, ktoré na vojenské pomery poskytuje nadštandardné podmienky.“

Spoločný zásah

Počas cvičenia plnili spoločne úlohy vojenskej i civilnej zdravotníckej z Úradu hlavného le-

Slovensko-český zásah na Lešti

V priestoroch Centra výcviku Lešť sa 11. – 15. júna uskutočnilo medzinárodné cvičenie Fire Rescue 2018. Riadiaci cvičenia, ktorým bol podplukovník Miroslav Bučko z veliteľstva vzdušných síl, zdôraznil, že hlavným cieľom cvičenia bolo precvičiť a zosúladiť činnosť zasahujúcich hasičských družstiev pri vykonávaní špeciálnych činností a záchranných prác počas zásahov.

kára a rýchlej zdravotnej pomoci Bratislava. V úlohe figurantov boli študenti z bansko-bystrickej zdravotníckej školy. Svojou činnosťou a presvedčivými imitáciami otvorených rán vytvárali potrebný psychický tlak na záchranárov pri poskytovaní predlekárskej pomoci a triedení ranených. Napriek tomu hasiči i zdravotníci vzniknutú situáciu zvládali. Ocenil to aj veliaci poddôstojník Úradu hlavného lekára a hlavný zdravotník OS SR štábný nadrotmajster Viliam Machara. Podľa neho bolo cvičenie výbornou príležitosťou pre vojenských zdravotníkov získať cenné praktické skúsenosti. Najmä od profesionálov zo záchranej služby.

Na cvičení sa zúčastnili zástupcovia všetkých vojenských hasičských jednotiek vzdušných síl, zdravotníci Úradu hlavného lekára OS SR, zástupcovia Integrovaného záchranného systému (IZS) MV SR, hasiči vojenských hasičských jednotiek Armá-

dy ČR z Prahy, Starej Boleslavi, Vyškova, Čáslavi, Sedleca, Vícenic, Pardubic, Libavy a premiérovo aj z muničných skladov. Spolu vyše 190 osôb s 35 kusmi špeciálnej hasičskej a zdravotníckej techniky.

„Som rád, že ciele cvičenia sa podarilo naplniť. Precvičili sme a zosúladiť činnosť hasičských družstiev pri špeciálnych činnostiach a záchranných prácach počas zásahov. Prehľadili sa schopnosti veliteľov pri velení, riadení a vytváraní štábu zásahu. Precvičili sme súčinnosť hasičských družstiev a záchranných zložiek počas zákroku s hromadným postihnutím osôb,“ s uspokojením konštatoval riadiaci cvičenia podplukovník Bučko. Rovnaký postreh vyjadril aj jeho zástupca kapitán Ján Leško, ktorý má na veliteľstve vzdušných síl na starosti hasičské jednotky.

Slovenskí a českí vojenski ha-

siči tak mali reálnu možnosť precvičiť a zosúladiť si spôsobilosti pri podpore lietadiel v núdzi zo strany hostiteľskej krajiny. Ocenili ju aj veliteľia vojenských hasičských jednotiek z letiska Sliač nadrotmajster Róbert Baniar, z Kuchyne nadrotmajster Lórant Ribanszky a ich kolegovia z letiska Prešov. Podľa kapitána Leška z hasičov zo Sliača podali najlepší výkon desiatnici Peter Gonda a Ondrej Šanta, z Kuchyne slobodníci Mário Kohút a Dušan Gabonay, z Prešova desiatnik Erik Pelčarský a slobodník Matej Marinič, za zvolenské krídlo velenia, riadenia a prieskumu desiatnik Igor Truban a slobodník Marek Danko a za nitriansku protilietadlovú raketovú brigádu slobodníci Peter Lenárt a Rastislav Kandela.

Text a foto: Jozef Žiak

90 rokov vojenského skúšobníctva

V roku 1928 začala neďaleko Senice fungovať „dial'ková strelnica“ na skúšky delostreleckých zbraní a munície pre Škodú Plzeň, medzi svetovými vojnami najväčšieho výrobcu zbraní vo vtedajšom Československu i v celom stredoeurópskom regióne. Ale v oblasti Záhoria táto budovaná strelnica nadväzovala na činnosť „výpomocnej továrenskej strelnice pri Plaveckom Sv. Mikuláši“, kde sa uskutočnili prvé streľby už v decembri 1921.

Prvé streľby na strelnici Záhorie boli v marci 1928 a pre zahraničného zákazníka v máji 1929. Firma Škoda Plzeň skúšala na strelnici zbrane, ktoré v uvedenom období vyvážala do mnohých krajín Európy, Ázie a Latinskej Ameriky. V rokoch 1940 až 1945 strelecký polygón na skúšky využívala predovšetkým nemecká armáda. Po roku 1945 pribudli nové objekty a zariadenia strelníc. Uskutočňovali sa na nich najmä skúšky zbraní pre vtedajšiu Československú armádu a pre mnohých zahraničných zákazníkov. Napríklad pre bývalý ZSSR, krajiny Severnej a Južnej Ameriky, Juhosláviu, Švédsko, Poľsko, Švajčiarsko, Irán, Irak, Turecko, Grécko, Egypt a mnohé ďalšie štáty.

V roku 1962 prevzala vojenská správa komplexné zabezpečenie strelnice vrátane plánovania, riadenia a vyhodnocovania skúšobnej činnosti. V roku 1976 sa stal ústav súčasťou Vojenského technického ústavu 010 vo Vyškove. V roku 1986 v priestoroch ústavu vzniklo skúšobné zariadenie s modernou technikou a technologickým vybavením. Po vzniku Slovenskej republiky v roku 1993 sa ústav stal súčasťou Výskumného ústavu 060 Liptovský Mikuláš. V roku 1994 bol vytvorený samostatný Vojenský technický a skúšobný ústav s pôsobnosťou pre Armádu SR, neskôr OS SR. VTSÚ Záhorie je od roku 2002 Autorizovaná osoba SKTC-173, od roku 2003 je Skúšobným laboratóriom – štátnou akreditovanou skúšobňou pre skúšky zbraní a munície.

Výskum, vývoj, výroba

Základným poslaním VTSÚ sú oblasti výskumu, vývoja, výroby a využívania techniky. V oblasti aplikovaného výskumu VTSÚ uskutočňuje skúšobné overovanie základných charakteristík materiálu. Spracúva a vyhodnocuje získané výsledky, ovplyvňuje tvorbu programov výskumných úloh, spolupracuje s výskumnými pracoviskami OS SR a SAV. V oblasti vývoja špecialisti VTSÚ spracúvajú a overujú nové metodiky skúšania výzbroje, vojenskej techniky. Prepracúvajú zavedené metodiky s cieľom unifikácie. Okrem toho uskutočňujú a vyhodnocujú kontrolné skúšky výzbroje, munície a materiálu s cieľom overiť najmä takticko-technické požiadavky na daný materiál. Pracovníci VTSÚ taktiež spolupracujú pri uskutočňovaní podnikových a vojenských skúšok. Ale robia aj vlastný výskum v oblasti rozvoja skúšobnej základne.

Odborníci z ústavu sa vyjadrujú k návrhu programu skúšok overovacej série a k návrhu preberacích skúšok výzbroje. Robia skúšky overovacej série v súčinnosti s orgánom vojenskej prebiecky. V súlade s výkresovou dokumentáciou zabezpečujú prípravu a uskutočnenie strelecko-skúšobnej činnosti pri preberacích skúškach zbraňových kompletov a munície. Sledujú kvalitu a spoľahlivosť vyrábanej výzbroje. Na základe vykonaných skúšok potom informujú odborné zložky MO SR o možných chybách, ktoré by mohli spôsobiť haváriu, znížiť bojaschopnosť alebo spoľahlivosť výzbroje. Okrem iného VTSÚ zabezpečuje aj vlastnú výrobu strojov a zariadení pre potreby OS SR.

Strelnica dlhá 40 km

Aby boli streľby čo najobjektívnejšie vyhodnocované, zamestnanci VTSÚ musia cieľové plochy udržiavať v stave spôsobilom na vyhodnocovanie dopadov. Priama streľba je možná až na vzdialenosť do 3 km, skúšky PTRS do 4 km. Nepriama streľba na vzdialenosť 32 km a po špeciálnej príprave dokonca do 40 km.

Pracovníci ústavu uskutočňujú experimenty s cieľom zistiť príčiny havárií zbraní a munície, ale aj skúšky životnosti techniky pozemných síl. Zabezpečujú a uskutočňujú skúšky delostreleckých zbraní po ich generálnej oprave, munície určenej na revíziu či po dlhodobom skladovaní. V priebehu skúšok zabezpečujú skladovanie munície a techniky, ich prípravu pred skúškami, aj premeranie ich technických parametrov. Po skúškach zaisťujú balistické a špeciálne merania, ako aj ich vyhodnotenie s vystavením protokolu či správy zo skúšky.

VTSÚ umožňuje skladovanie zbraní a munície vo vlastných skladových priestoroch, ale aj uloženie zbraní buď na voľnej ploche, prípadne v neklimatizovaných a klimatizovaných garážach. Poskytuje možnosť uložiť muníciu v muničných skladoch a klimatizovaných laboračných dielňach, meranie metrologických parametrov pri skladovaní. Okrem toho je VTSÚ Záhorie deklarovaným miestom na uloženie techniky podliehajúcej evidencii v rámci Zmluvy o kontrole ozbrojených síl.

(jož)

Pancierová strelnica

umožňuje strelecké skúšky priebojnej munície, skúšky balistickej ochrany pancierovaných objektov, pancierových zostáv, technických zariadení. Ďalej skúšky odminovacích prostriedkov, skúšky trhavého a črepinového účinku trieštivo-trhavých striel, pádové skúšky munície a obalov.

Veľká strelnica

na skúšky delostreleckých a tankových zbraní, raketových systémov, munície, PTRS, jazdné skúšky kolesovej a pásovej techniky, strelecké skúšky špeciálnej munície, skúšky denných i nočných pozorovacích prístrojov, rádiolokačných detekčných systémov, systémov na detekciu a indikáciu laserovým ožiarení

Malá strelnica

je určená na strelecké skúšky RPG, granátometov, ručných zbraní na vzdialený terč do 800 metrov, skúšky priebojného účinku RPG, granátometov, technické skúšky na imitátore transportu – SIT, skúšky dymových granátov a skúšky malokalibrových guľometov lafetovaných v technike

Ženijná strelnica

na skúšky odolnosti mechanických prostriedkov voči rázovej vlne, skúšky pracovnej schopnosti výbušnín, skúšky ručných granátov, iniciátorov, mín a plastickej trhaviny

Skúšobňa výbušnín a iniciátorov

je miestom na uskutočňovanie klimaticko-mechanických skúšok, mechanicko-pevnostných skúšok, skúšok v soľnej komore, ale aj na stabilitné, citlivostné a výkonnostné skúšky výbušnín podľa platných STN a štandardov NATO

Vojenský technický a skúšobný ústav (VTSÚ) Záhorie si koncom

mája pripomenul 90. výročie svojho vzniku a patrí k najdlhšie

pôsobiacim organizáciám v našom rezorte. No nielen to bol dôvod

na náš rozhovor s jeho riaditeľom Ing. Františkom Petrášom.

Väčšina výskumných či skúšobných organizácií rezortu obrany bola za posledných 25 rokov zrušená. Vám tento osud nehrozil?

Hneď v období po rozdelení Československa sa otvorila veľká diskusia o efektívnosti rezortných výskumno-vývojových zariadení a vývojovej práce ako takej. Často bola v rámci nie najobjektívnejších úvah považovaná za zbytočnú. V hre boli skúsenosti, intelekt a perspektíva. Vojenský technický ústav Liptovský Mikuláš a Vojenský technický letecký ústav v Košiciach boli napríklad transformované na akciové spoločnosti s predstavou, že sa v rámci samofinancovania môžu užívať. Pri vtedajšom obmedzení zbrojnej výroby to od začiatku nebola reálna úvaha. Vzápätí boli pričlenené k vojenským opravárenským podnikom, až rôzne ďalšie transformácie napokon viedli k ich úplnej likvidácii. Vďaka viacerým prednostiam VTSÚ, napríklad, že disponuje pomerne rozsiahlym výcvikovým priestorom, ktorý je majetkom štátu, sme prežili. Aj my sme v rokoch 2005 – 2006 fungovali formou príspevkovej formy hospodárenia, ktorá sa tiež neukázala ako najvhodnejšia. Vďaka predvídavosti niektorých ľudí bol však VTSÚ opäť vrátený k rozpočtovej forme hospodárenia. Museli sme síce o pätinu znížiť počet zamestnancov, no minimálne boli zachované spôsobilosti ústavu, ktoré by v podmienkach Slovenskej republiky už asi nikto nevybudoval nanovo. No a dnes ich môžeme rozvíjať.

Je zvýšený záujem o spoluprácu s VTSÚ vzhľadom na vývoj techniky či jej avizovaný nákup pre ozbrojené sily?

Určite áno, hoci sa nedá povedať, že minulé roky by tento záujem absentoval. Vývojové programy však boli trochu utlmené a až v posledných rokoch nastal v niektorých oblastiach ich rozvoj. Tu treba povedať, že skúšobníctvo vojenskej techniky a výzbroje je súborom špecifických exaktných postupov a metód, ktoré by mali zabezpečiť nielen zistenie požadovaných technických a používateľských parametrov, ale mali by byť zároveň cestou na zabezpečenie požadovanej kvality výrobkov dodávaných do používania v ozbrojených silách i pri komerčných aktivitách. V spätnej väzbe je objektívne poznanie technických parametrov v procese skúšania neodmysliteľným zdrojom poznatkov a informácií na ďalšie zdokonaľovanie a dosahovanie

požadovanej úrovne technického pokroku a inovácie.

Politika podpory výskumu a inovácií je súčasťou programového vyhlásenia vlády, prejavilo sa to aj v činnosti VTSÚ?

Z hľadiska súčasných platných ekonomických a ďalších pravidiel či zámerov je situácia v poriadku, ale realita je v podmienkach VTSÚ o niečo zložitejšia. Vychádza najmä z histórie, pretože ústav pôvodne nebol budovaný ako výskumno-

„Verím, že modernizačné programy nielen našich ozbrojených síl, ale aj tie, ktoré zastrešuje Európska únia či NATO, budú stimulom tiež pre Vojenský technický skúšobný ústav Záhorie.“

-vývojové zariadenie, ale zariadenie čisto skúšobné. Tak to bolo minimálne 60 rokov. Tomu bola prispôbená aj infraštruktúra a personálne zázemie. Skúšobníctvo je naďalej našou doménou. Vývojové aktivity sme začali preberať až v 90. rokoch, pretože na Slovensku absentovali niektoré vývojové pracoviská, ktoré ostali v Českej republike. Bolo to veľmi zložité, najmä čo sa týka personálneho zázemia. V oblasti aktuálnej spolupráce v rámci medzinárodného vývoja rád uvediem projekt bojového vozidla 8×8. Iste, neriešil všetky komponenty od začiatku, viaceré už boli vyvinuté, ale aj ich aplikácia pri zosúladiení a desiatky špecifických požiadaviek zo strany ozbrojených síl priniesli v spolupráci so zainteresovanými spoločnosťami množstvo vývojových aktivít. Verím, že modernizačné progra-

my nielen našich ozbrojených síl, ale aj tie, ktoré zastrešuje Európska únia či NATO, budú stimulom i pre VTSÚ. Viedlo by to k ďalšiemu rozvoju technického zázemia a hlavne k stabilizácii zamestnancov vrátane príchodu nových pracovníkov. Pretože oveľa jednoduchšie je zabezpečiť technologický rozvoj ako personálne zázemie. Vychovať odborníkov v našej oblasti trvá nie roky, ale desaťročia.

Aký je teda záujem pracovať vo VTSÚ zo strany mladých technikov?

Nedostatok technicky vzdelaných odborníkov rezonuje celou spoločnosťou. U nás majú uplatnenie strojár, elektrotechnici a sčasti ďalšie odbornosti. Ak však absolventom môžeme ako pracovníkom vo verejnej správe ponúknuť v zmysle zákona nástupnú mzdu približne 700 eur, je to zložité. Niektorí k nám po promóciách prídu, naša oblasť ich evidentne zaujíma, no čoskoro si často nájdu lukratívnejšiu prácu najmä v zahraničí. Opakujem pritom, naša práca je veľmi špecifická, na vysokoskolskej úrovni sa ani priamo nevyučuje, takže na dovzdelávaní týchto ľudí sa musíme podieľať aj my. Pritom 60 až 70 percent našich odborníkov má okolo 50 rokov. Takže aj my máme veľký záujem na avizovanej rekonštrukcii systému verejnej správy vrátane ohodnotenia pracovníkov. No v každom prípade – naše spôsobilosti si stále držíme na vysokej úrovni.

Koľko ľudí u vás pracuje?

Máme niečo vyše 130 zamestnancov. Asi polovica ich pôsobí v oblasti skúšobníctva či vývoja. Ostatní pracujú v oblasti logistického zabezpečenia a infraštruktúry.

S ktorými organizáciami či štátmi najintenzívnejšie spolupracujete?

V oblasti vývoja spomeniem napríklad Konštruktú Defence, ktorá si stále uchováva svoje vývojové spôsobilosti v oblasti špeciálu. Kooperujeme aj s pracoviskami v Českej republike, sídliacimi napríklad v Brne či v Slavičine, spolupracujeme tiež s vojenským vývojovým zariadením v meste Zielonka pri Varšave a podobne. Veľmi intenzívna je oblasť skúšobníctva. Tu narastá záujem o spoluprácu a využitie nášho potenciálu vysokým tempom. Môžem vymenovať viacero krajín, ako sú napríklad Belgicko, Česká republika, Nemecko, Poľsko, Rakúsko či Švajčiarsko, ale aj mnoho ďalších.

Z čoho to pramení?

Jedným z našich plusových atribútov je komplexná infraštruktúra, celkové zázemie a servis, ktoré ústav poskytuje. No tiež poviem, že aj napriek podmienkam, ktoré pre nás za ostatné roky boli dosť limitujúce, sme vykonali veľa z hľadiska zviditeľnenia sa a vytvorenia si dobrého mena v medzinárodnom prostredí. Vďaka

Riaditeľ Vojenského technického
a skúšobného ústavu Záhore
František Petráš:

Pohľad smerom k stovke

ka v tomto smere patrí aj dvom ročníkom Priemyselných dní, ktoré sa u nás konali vlani a predvlani. Výsledkom je nárast skúškových dní, ktoré sú vo VTSÚ vykonávané aj poprednými zahraničnými spoločnosťami. Ak to zhrniem, za minulý rok sme mali celkove 93 kontraktov pre mimorezortné subjekty, pred štyrmi rokmi ich bolo 88 a pred desiatimi približne 60.

Darí sa vám udržiavať rozsiahly areál a jeho technické zázemie?

V rámci možností, hoci to určite nie je celkom podľa predstáv, aké by sme mali. Zdroje na rozvoj infraštruktúry sú limitované a aj objekty by si vyžadovali modernizáciu. Týka sa to tiež vnútornej infraštruktúry – komunikácií a inžinierskych sietí. Musíme byť optimisti a veriť, že sa to postupne zlepší.

Rešpektuje verejnosť, najmä hubári a turisti, zákaz vstupu na vyčlenené územie v čase skúškovkej činnosti?

Novelizáciou zákona číslo 281 o vojenských obvodoch sú od roku 1997 vo väčšej miere sprístupnené aj územia VTSÚ, ktoré sa priamo využívajú na skúšobnú činnosť. Konkrétne okrem dopadových plôch a našej vnútornej infraštruktúry. Z hľadiska verejnosti je iste pozitívne, že do vyčlenených priestorov môže chodiť za turistikou či zberom lesných plodín. Vo všeobecnosti môžem povedať, že rešpekt k stanoveným pravidlám, pokiaľ ide o turistiku či cykloturistiku, tu v priebehu väčšiny roka je. Špecifickým obdobím je hubárska sezóna, keď hubárska naše nezriedka ignoruje všetky legislatívne pravidlá. Pritom máme vytvorený informačný mechanizmus a príslušné oznámenia pravidelne publikujeme na internetových stránkach VTSÚ a ministerstva obrany. Uvedená situácia nás však neraz obmedzuje vo výkone skúšobnej činnosti. Navyše ide aj o plochy, kam je trvale zakázaný vstup. Vtedy nám neostáva nič iné, ako riešiť situáciu v spolupráci s Vojenskou políciou a s Policajným zborom

SR vrátane príslušných sankcií. Najdôležitejšie je však zabezpečiť, aby nevznikli žiadne zranenia, ku ktorým by mohlo dôjsť.

Čo želáte VTSÚ k jeho 90. narodeninám vy?

Vo všeobecnosti – všetko dobré do ďalších 90 rokov. No a keďže tu pracujem už takmer 34 rokov, želim by som VTSÚ novú vlnu modernizácie. Máme pred sebou nové výzvy a ciele, ktoré vyplývajú z členstva našej krajiny v NATO a EÚ. Aj to si vyžaduje investície do nových skúšobných zariadení či infraštruktúry. Tak sa posilní náš rozvoj a výnimočný potenciál VTSÚ. Mojm želaním je aj to, aby naši pracovníci vrátane tých, ktorí k nám ešte len prídu, mali vytvorené ešte lepšie podmienky na prácu, a to tak z hľadiska rozvoja vlastného intelektu a odborného rastu, ako aj mzdového ohodnotenia. A to ešte pred tým, ako oslávime storočnicu.

Text a foto: Pavol Vitko

TÉMA

Neviditeľný nepriateľ

Či by to bolo radiačné žiarenie, zamorenie vzduchu alebo vody otravnými látkami, prípadne útok pomocou biologických zbraní, neviditeľného nepriateľa treba okamžite detegovať a ihneď prijať opatrenia na ochranu ľudí a majetku. Kľúčovú úlohu v tomto procese zohrávajú tí, ktorých skrátene voláme vojenský chemici, teda príslušníci radiačnej, chemickej a biologickej ochrany (RCHBO). Na Slovensku slúžia predovšetkým v Rožňave a v Zemianskych Kostol'anoch. K profesionálom sa od tohto roka pridali aj príslušníci aktívnych záloh.

Chemici z Gemera

Útvaru v Rožňave bol Rozkazom prezidenta SR zo dňa 31. mája 2013 zapožičaný historický názov: Gemersko-malohontský prápor radiačnej, chemickej a biologickej ochrany. Tento historický názov odzrkadľuje pôsobenie práporu po premiestnení z posádky Lešany pri Prahe do Rimavskej Soboty (1992), do kasární po Sovietskej armáde. Po niekoľkých reorganizáciách prápor od svojho premiestnenia z Rimavskej Soboty sídli v Rožňave a v súčasnosti je pripravený nasadiť svoje

sily a prostriedky na podporu nielen vojenských opatrení, ale aj celého spektra pomoci civilnému obyvateľstvu v prípade akejkoľvek hrozby v oblasti RCHBO.

Okrem toho poskytuje vyčlenenými silami vojenskú asistenciu orgánom Ministerstva vnútra SR a civilným zločkárom pri eliminácii hrozieb chemického, biologického a jadrového terorizmu i pri riešení ekologických havárií alebo prírodných katastrof. Ale je pripravený aj na plnenie úloh zdravotníckej, dozimetrickej a analytickej kontroly odíencov, ute-

čencov a ich hygienickej očisty v rámci ochrany štátnej hranice. Medzi dôležité úlohy práporu tiež patrí pripraviť do stanoveného termínu vyčleňovanú jednotku podľa záväzkov voči medzinárodným organizáciám. Ak počas hotovosti požiadajú organizácia, pre ktorú je jednotka určená (deklarovaná – napríklad NATO, EÚ, OPCW), o jej nasadenie, bude v súlade s rozhodnutím vlády SR a s nariadením náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl SR nasadená v operácii kdekoľvek vo svete.

Odbornosť 570

„Ak za azda prvú chemickú zbraň budeme považovať otrávený šíp, tak ten bol nebezpečný pre jednotlivca – zatiaľ čo v súčasnom období by použitie chemických zbraní vážne ohrozilo zdravie a životy obrovských skupín ľudí,“ konštatuje plukovník Miroslav Ofčarovič, ktorý je s číslom vojenskej odbornosti 570, čiže s vojenskou chémiou, spojený už 35 rokov. Ešte pred nástupom na štúdium chémie na Vysokej vojenskej škole vo Vyškove maturoval na chemickej priemyselnej škole v Šali.

Koncepcia spôsobilosti

„Veľmi sa teším, že v apríli prešla Vojenskou radou náčelníka Generálneho štábu OS SR koncepcia rozvoja spôsobilostí radiačnej, chemic-

Plukovník
Miroslav Ofčarovič

kej a biologickej ochrany (RCHBO). Definuje rozvoj našich spôsobilostí. Verím, že s podporou vedenia rezortu sa nám ju bude dariť naplňovať v oblasti personálu, ako aj modernizácie,“ avizuje plk. Ofčarovič. Na štábe strategického plánovania GŠ OS SR riadi ako náčelník odboru bojovej

taminovanom priestore, čím sa významne znižuje počet obetí.

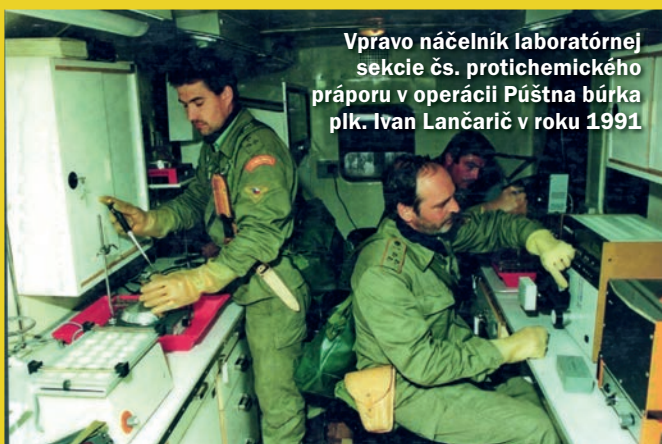
V dekontaminačnej linke sa dekontaminujú zasiahnuté jednotky so svojou technikou. Linku na jednej strane predstavujú prostriedky MZ-82 a ARS 12M určené pre kolesovú techniku, na strane druhej sú vozidlá ťažkej dekontaminácie DEKVOZ na pásovú techniku. Na postavenie linky je časová norma do hodiny. Prvé zariadenie MZ-82 opláchnie hrubú nečistotu, na druhom pracovisku je z vozidla DEKVOZ cez rám nanosená dekontaminačná zmes. Potom už nasleduje tretie pracovisko, kde sa opláchnie spomínaná zmes. Vzdialenosť medzi poslednými dvoma pracoviskami je veľmi dôležitá. Čas musí byť dostatočne dlhý, aby zmes mohla pôsobiť, technika sa musí pohybovať stanovenou rýchlosťou. Úspešnosť tejto operácie preverí stanovište KRS-2, kde sa vykonáva dozimetrická, analytická a biologická kontrola. Keď na ňom zistia, že technika nie je úplne dekontaminovaná, musí sa vrátiť určenou trasou a celý proces absolvovať znova. To isté platí aj pre pásovú techniku. Vojaci z techniky vystupu-

Záväzky a úlohy

Veliteľ práporu podplukovník Oliver Tode-riška pripomína, že aj v tomto roku plnia dôležité úlohy z hľadiska medzinárodných záväzkov Slovenska. Najvyššiu prioritu má jednotka VJTF CBRN (Síl rýchlej reakcie NATO RCHBO), pripravená na nasadenie do piatich dní. Ostatné jednotky práporu sa podieľajú na plnení siedmich záväzkov SR s časom pohotovosti od 40 do 160 dní. Previerkou schopností spolupracovať v medzinárodnom prostredí pri plnení úloh bolo pre príslušníkov rožňavského práporu aj marcové cvičenie Toxic Lance 2018 v priestoroch Výcvikového a testovacieho centra RCHBO (VTC) Zemianske Kostoľany. Príslušníci OS SR, USA, ČR spoločne v zmiešaných jednotkách plnili úlohy v detekcii, stanovení a odmorení s reálnymi bojovými toxickými látkami. Uvedené cvičenie malo aj svoj taktický rozmer, keď boli plnené úlohy RCHBO vo Výcvikovom priestore VO Lešť, čím sa stalo toto cvičenie unikátnym.

Medzi odborné úlohy, ktoré sú príslušníci rožňavského práporu RCHBO schopní plniť, patrí uskutočňovanie radiačného, chemického a biologického prieskumu (v pochodovej osi jednotiek, v priestore ich rozmiestnenia), vytvorenie miesta dekontaminácie techniky, osôb a materiálu. V ňom zabezpečia nielen dekontamináciu

techniky, osôb a materiálu, ale aj interiérov techniky a budov či hygienickú očistu osôb. Sú pripravení uskutočniť tiež poľnú analýzu chemických látok a rádiometrické merania. Teda analyzovať neznáme toxické chemické látky, určiť stupeň kontaminácie, stanoviť účinnú dekontamináciu, ako aj účinnosť dekontaminačných činidiel. Nezanedbateľnou činnosťou je aj poskytovanie predlekárskej prvej pomoci v kon-

Vpravo náčelník laboratórnej sekcie čs. protichemickeho práporu v operácii Púštna búrka plk. Ivan Lančarič v roku 1991

podpory operácií všetky zložky bojovej podpory, ako sú spôsobilosti ženijné a EOD podpory, delostreľcov (palebnej podpory) a CIMIC – PSY-OPS (civilno-vojenská spolupráca a psychologické operácie). V oblasti RCHBO je odborným garantom pre celý rezort.

„V ozbrojených silách máme v našej odbornosti vytvorených okolo 800 tabuľkových miest,“ konštatuje, keď sa ho pýtame na celkové počty. Na generálnom štábe pôsobia štyria „chemici“, odbornosť má zastúpenie na pozemných aj vzdušných silách a odborníci na RCHBO sú aj na veliteľstvách brigád či práporov. „V štáboch týchto jednotiek jednoducho musí byť aj naša odbornosť, aby náš chemik dokázal koordinovať príslušnú súčinnosť a aby vedel podať relevantné informácie veliteľovi v rámci jeho rozhodovacieho procesu.“ Samotný výkon odborných spôsobilostí pritom zabezpečuje prápor RCHBO v Rožňave a Národné centrum EOD a RCHBO Nováky s pracoviskom v Zemianskych Kostoľanoch.

Medzinárodne úspešní

Už na prelome rokov 1990 – 1991 ukázala pred medzinárodnou verejnosťou svoju výbornú pripravenosť 200-členná čs. protichemická jednotka v operáciách Púštny štít a Púštna búrka v Perzskom zálive, ktorej velil Slovák Ján Valo. Začiatkom roka 2003 pôsobila rota RCHBO už slovenských ozbrojených síl pod vedením podplukovníka Ladislava Svatíka v koalíčnej operácii Trvalá sloboda (Enduring Freedom in Kuwait) vedenej proti irackému diktátorovi Saddámovi Husajnovi. Plk.

jú na KRS-2. Presný postup je stanovený aj na dekontamináciu osôb. Celý proces trvá podľa zástupcu veliteľa multifunkčnej rotu nadporučíka Petra Gála cca 1,5 – 2 hodiny na jednu mechanizovanú rotu (približne 70 osôb a 40 ks techniky za hodinu – v závislosti od použitej látky).

Rešpekt

Príslušníci práporu s reálnymi toxickými látkami cvičia minimálne dva razy do roka. „Aká je praktická skúsenosť? Rešpekt! Je pri tom určitý prirodzený stres a napätie. Ale po prvej skúsenosti si človek uvedomí, že má dobré ochranné pomôcky a keď ich využíva tak, ako má, dodržiava všetky bezpečnostné postupy a predpisy, nič sa nestane,“ hovorí veliteľ práporu, ktorý k nim „pričuchol“ už vo svojich 15 rokoch – ešte ako žiak strednej vojenskej školy. Týmto procesom si prejde podľa podplukovníka Toderišku každý nový chemik: „Prvé tri mesiace si osvojuje základné zručnosti a spomínaný proces zavŕši s reálnymi toxickými látkami na cvičisku v Zemianskych Kostoľanoch.“

Prelomové cvičenie

Medzinárodné cvičenie jednotiek RCHBO Coronat Mask 2018 bude v septembri v priestoroch pluku radiačnej, chemickej a biologickej ochrany v Liberci v Českej republike. Samotná príprava je vykonávaná v zodpovednosti permanentného štábu medzinárodnej iniciatívy Framework Nations Concept Cluster CBRN Protection. Účasť potvrdilo už 10 krajín, ktoré budú plniť naplánované úlohy v rozličných výcvikových priestoroch aj na Slovensku, v Nemecku či v Taliansku. Celkový počet cvičiacich bude 1 100 špecialistov RCHBO. Ozbrojené sily SR bude na cvičení reprezentovať najmä multifunkčná čata RCHBO a traja dôstojníci zo štábu práporu s desiatimi kusmi špeciálnej techniky. Historicky prvýkrát sa budú prevážať vzorky odobraté v ČR na územie SR na účely analýz, čím bude unikátnym

spôsobom spojené cvičenie Coronat Mask 2018 s cvičením Toxic Valley 2018.

A kto je súčasťou takejto odbornej činnosti práporu? Za všetkých treba spomenúť napríklad kapitána Miroslava Labáška, Ing. Štefana Bova, rotmajstra Stanislava Brussa či rotného Pavla Donovala.

Spomeňme aj nasadenie príslušníkov práporu v operáciách Enduring Freedom 2003 Kuwait/Iraq či ISAF v Afganistane v rokoch 2012 – 2013, kde vyslali strážnu jednotku na vstupnú bránu ECP-5. Samozrejme, za výsledky zodpovedajú rotu, ktoré sú v prípade práporu multifunkčné, teda spôsobilé na celé spektrum RCHBO úloh. Preto je podplukovník Toderiška pyšný na veliteľov všetkých stupňov: kapitána Ľubomíra Melichera, nadporučíka Petra Gála a mnohých ďalších.

Jedinečné centrum

Výcvikové a testovacie centrum radiačnej, chemickej a biologickej ochrany Zemianske Kostoľany, ktoré je súčasťou Národného centra EOD a RCHBO Nováky, je jedinečné v celom regióne strednej Európy. Umožňuje precvičiť a zjednotiť

postupy odberu vzoriek, identifikáciu chemických látok, dekontamináciu i samotnú spoluprácu tímov. Centrum vzniklo transformáciou Výcvikového analytického a zásobovacieho centra RCHBO Čereňany (VAaZC RCHBO), ktoré vzniklo v roku 2009 z predošlej Základne logistickej podpory RCHBO Čereňany. Ale samotná história pracoviska siaha omnoho ďalej. Pod názvom Vojenská továreň 5 vznikol vojenský objekt v Zemianskych Kostoľanoch už v roku 1938 a chemický sklad v Čereňanoch (v tom čase Bystričany) v roku 1953.

Centrum sa podieľa na vývoji, výskume a vojskových skúškach nových druhov materiálu pre OS SR. V rámci výrobných činností zabezpečuje výrobu špeciálnych chemikálií na výcvik a výskumné účely. Tieto chemikálie sú určené útvaram ozbrojených síl aj zmluvným partnerom z iných rezortov SR a v zahraničí. Ďalej centrum zabezpečuje výrobu širokej škály odmorovacích a dezaktivačných prostriedkov pre potreby OS SR. Súčasťou je aj referenčné chemické laboratórium (RCHL), ktoré získalo osvedčenie

Ofčarovič pokračuje súčasnosťou: „Aj tento rok na jar sme v Zemianskych Kostoľanoch a následne na Lešti organizovali pod gesciou práporu RCHBO cvičenie malých multifunkčných chemických tímov Toxic Lance. Spolu 34 špecialistov z USA, Českej republiky a Slovenska cvičilo aj v kontaminovanom prostredí a námetom bola tiež súčinnosť odberových, dekontaminačných tímov, ako aj spôsobilosti v oblasti krízového manažmentu.“ V Zemianskych Kostoľanoch sa tento rok uskutoční tiež už 7. ročník cvičenia Toxic Valley. „Pravidelne máme šesť či sedem zahraničných tímov, no ak rátame pozorovateľov či dôstojníkov zastúpených v riaditeľstve cvičenia, prichádzajú k nám experti priemerne zo 14 krajín.“ Možno dodať, že Toxic Valley je aj v aliančnom katalógu cvičení ako jedno z dvojice, ktoré sú deklarované SR, a je oň stále vysoký záujem. Počty cvičiacich však limituje kapacita vysoko špecializovaného unikátneho cvičiska. To však nie je všetko. Keď v roku 2013 získala medzinárodná Organizácia pre zákaz chemických zbraní (OPCW) Nobelovu cenu za mier, mohlo sláviť aj viacero Slovákov vrátane bývalých vojakov chemikov, ktorí pôsobili v jej štruktúrach. A mohli sláviť aj v Zemianskych Kostoľanoch, pretože OPCW na vojenskom chemickom cvičisku od roku 2005 cvičí svojich inšpektorov

Nácvik dekontaminácie vozidiel v koalícnej operácii Trvalá sloboda v Kuvajte v roku 2003

a technický sekretariát. Prichádzajú aj ďalšie medzinárodné organizácie, no aj naša Národná kriminálna agentúra, protidrogová jednotka, policajti či hasiči.

Aktívne zálohy

V Centre výcviku Lešť vrcholil v máji výcvik príslušníkov aktívnych záloh, ktorí nastúpili do Gemersko-malohontského práporu RCHBO v Rožňave.

Podľa veliteľa útvaru podplukovníka Olivera Toderišku doň nastúpilo 14 vojakov, ktorí vykonávali v minulosti vojenskú službu ako vojaci dobrovoľnej vojenskej prípravy, základnej vojenskej služby alebo ako profesionálni vojaci. Veliteľom výcviku aktívnych záloh bol kapitán Ján Goduš. Po týždni zameranom na vševojškovú prípravu ich na Lešti čakala odborná príprava. „Naučili sa okrem iného základné veci o dekontaminácii, postavili linku 82 na dekontamináciu bojovej techniky. S prístupom záložníkov k výcviku som nadmieru spokojný, rovnako aj naši inštruktori. Napriek tomu, že mali rozdielne vojenské skúsenosti, boli medzi nimi bývalí profesionálni vojaci, ktorí ešte pred časom pôsobili v ozbrojených silách, absolventi dobrovoľnej vojenskej služby, ale aj vojaci, ktorí pred vyše 20 rokmi absolvovali ešte základnú vojenskú službu, spoločne vytvorili výborný kolektív. Nebolo ich potrebné motivovať k plneniu úloh. Sú tu preto, lebo tu chceli byť,“ s uspokojením konštatuje kapitán Goduš.

Spomedzi záložníkov najviac oceňuje snahu a prístup odmorovačky vojačky v zálohe Žofie Jaššovej z Torysy v okrese Sabinov, ktorá minulý rok absolvovala dobrovoľnú vojenskú prípravu, ako aj veliaceho poddôstojníka jednotky aktívnych záloh rotmajstra v zálohe Jána Valenčíka, ktorý bol vyše 15 rokov profesionálnym vojakom. Podobne ako jeho kolega rotný v zálohe Rastislav Staňa pôsobil najmä v prešovských útvaroch. Slobodník v zálohe Marek Barus z Partizánskeho absolvoval pred 22 rokmi základnú vojenskú službu v Štúrove. „Možnosť osviežiť si svoje vojenské skúsenosti takýmto zaujímavým spôsobom v rámci aktívnych záloh ma oslovila. Oceňujem prístup ve-

o akreditácii Stacionárneho identifikačného laboratória Zemianske Kostoľany. Laboratórium je spôsobilé vykonávať testovanie sledovaných toxických chemických látok uvedených v Dohovore o zákaze vývoja, výroby, hromadenia a použitia chemických zbraní a o ich zničení (číslo 276/1997 Z. z.), definovaných Organizáciou pre zákaz chemických zbraní, a vykonávať ďalšie činnosti v rozsahu akreditácie. Laboratórium vyčleňuje skupinu analytického zabezpečenia, určenú na plnenie úloh pri vzniku neočakávanej udalosti na území SR, ktorá vykonáva analýzy neznámych toxických chemických látok, vyhodnocuje a prognózuje

z nameraných údajov šírenie nebezpečnej látky v priestore, označuje a dekontaminuje potenciálne ohrozené alebo zasiahnuté priestory. V oblasti výcviku okrem iného zabezpečuje výcvik inšpektorov OPCW v spolupráci s Organizáciou pre chemické odzbrojovanie v Haagu a odborom pre chemické odzbrojovanie na MH SR v súlade so zmluvou o zákaze a likvidácii chemických zbraní. Od roku 2005 sa každoročne v priestoroch výcvikového a testovacieho centra pripravujú ďalší špecialisti medzinárodných organizácií a zahraničných armád. Tiež sa tu každoročne uskutočňujú medzinárodné cvičenia Toxic Valley a Toxic Lance.

Výcvik
v Zemianskych
Kostoľanoch,
2013

Potreba personálu

„Prápor RCHBO máme naplnený približne z troch štvrtín a odborníkov potrebujeme aj na domácich veliteľstvách či v medzinárodných štruktúrach,“ konštatuje plk. Ofčarovič. Prápor RCHBO je zaradený v silách

nížšej pripravenosti, tam nateraz stačí naplnenosť na 70 %, no niektoré jeho roty, ktoré sú v silách vyššej pripravenosti, musia byť a sú naplnené na 100 %. „Najmä v dôstojníckych hodnostiach je veľmi potrebné, aby mali mladí profesionáli vzdelanie blízke chémii. Časť z nich regrutujeme z civilného sektoru. Poručíci prichádzajúci z Akadémie OS SR sú síce vychovávaní ako manažéri, aj sa snažia, ale absencia chemického vzdelania sa dobieha veľmi ťažko, a preto často odchádzajú k iným útvarom,“ vzdychne si. Keď sa ho opýtame, či si teda s nostalgiou spomína na časy, keď vojenské školy pripravovali priamo chemikov, usmeje sa a odpovie: „Nie, už sa našťastie nemusíme obzerať dozadu, pretože od budúceho roka budeme posilať slovenských vojenských kadetov z AOS Liptovský Mikuláš priamo na štúdium RCHBO na Univerzitu obrany Brno, detašované pracovisko Ústav OPZHN do Vyškova v Českej republike. Je to vzhľadom na aktuálnu situáciu výborné riešenie, rezort aj obe inštitúcie už uzavreli príslušné zmluvy a na päťročné štúdium budeme ročne vyslať štyroch až piatich budúcich poručíkov, čo bude pokrývať potreby našej RCHBO“. Dodajme, že Slováci vo Vyškove majú zastúpenie už teraz – no v Medzinárodnom centre výnimočnosti pre RCHBO. „Tiež sa zapájame do činnosti príslušných pracovných skupín

liteľov a inštruktorov, ktorí nám vytvorili výborné podmienky.“ Vojačka Jaššová zasa priznala, že po úspešnom zvládnutí výcviku v budúcnosti nevyklučuje ani svoj vstup do radov profesionálnych vojakov.

Podmienky sa zlepšili

Prípravu aktívnych záloh rožňavského práporu RCHBO na Lešti navštívil aj zástupca veliteľa pozemných síl brigádny generál Karol Navrátil. Vyjadril spokojnosť s ich prípravou. „Úlohy a ciele, ktoré boli stanovené, naplnili. Ich výcvik bol zo strany rožňavského útvaru zabezpečený veľmi dobre.“

Záložníci v rožňavskom prápore RCHBO pôsobili už podľa nových, oproti minulému roku zlepšených podmienok. Príslušníci aktívnych záloh patrí príspevok 600 eur za rok, ak absolvuje aspoň 75 percent času pravidelného cvičenia, a tiež pomerná časť hodnotného platu počas doby cvičenia. Rezort obrany navyše novelou zákona o brannej povinnosti v tomto roku zatraktívnil účasť na výcviku aktívnych

záloh. Mzdové náklady počas prítomnosti na cvičení sú okrem zamestnancov preplácané aj samostatne zárobkovo činným osobám a rezort obrany prepláca aj zdravotné a sociálne odvody. Navyše, do aktív-

ných záloh je možné prijať aj uchádzača, ktorý má dosiahnutú o jednu hodnotnosť nižšiu alebo o dve vyššie, ako sú požadované na funkciu, ktorú má obsadiť.

Text a foto: Jozef Žiak

NATO a viacerých ďalších aliančných iniciatív, ako napríklad v spolupráci s Nemeckom, vedúcou krajinou pre projekt FNC (Framework Nations Concept) v oblasti RCHBO, kde sme vedúcou krajinou pre realizáciu a vykonávanie cvičení pre odbornosť RCHBO pre všetky zúčastnené krajiny.“

Čakanie na 4x4

„Aktuálne potrebujeme prostriedky na individuálnu ochranu jednotlivcov a prápor by mal dostať v rámci avizovaných akvizícií vozidiel 4x4 viacero vozidiel, ktoré budú modifikované na vykonávanie radiačného, chemického a biologického prieskumu. Návrhy a projekty už máme pripravené,“ avizuje plk. Ofčarovič. „Chemici“ síce disponujú stále slušne vybavenými prieskumnými vozidlami Aligátor, majú aj kvalitné ťažké dekontaminačné vozidlá, ale potreba je vyššia. Vráťane potreby kráčať s dobou, ako sú bezpilotné prostriedky na vykonávanie radiačného, chemického a biologického prieskumu či nové ľahké dekontaminačné vozidlá. „Budúci rok budeme spolu s kolegami z Českej republiky oslavovať 100. výročie, keď bol následkom skúseností z prvej svetovej vojny v septembri 1919 nariadením Hlavného štábu čs. brannej moci zriadený Re-

Odoberanie vzoriek, 2018

ferát pre plynovú službu, a zároveň aj 70. výročie založenia chemického vojska dekrétom prezidenta republiky. Je to teda výročie vzniku aj našej RCHBO. Nuž – a tá nová moderná technika by bola ideálny darček...”

Text: Pavol Vitko

Foto: autor, Jozef Žiak a archív

Najlepšie stíhačky druhej svetovej vojny

Divá mačka firmy Grumman

Vojna v Pacifiku sa začala 7. decembra 1941 mohutným japonským útokom na americkú základňu Pearl Harbor na Havajských ostrovoch. Japonci súčasne zaútočili aj na Filipíny a na britské sily v Malajzii. V tieni týchto masívnych operácií zostáva útok na maličký ostrov Wake, pri ktorého obrane zohrala významnú úlohu stíhačka Wildcat.

už nepodarilo odraziť a po celonočnom boji Japonci ostrov ovládli. Malá skupina Wildcatov sa však stihla zapísať do histórie – okrem potopenej lode americkí piloti zasiahli aj 28 japonských lietadiel a jeden z nich, kapitán Henry Elrod, dostal posmrtné najvyššie vyznamenanie.

Najprv ako dvojplôšník

Wildcat zostáva tak trochu neprávom v úzadí za slávnejšími pozemnými stíhačkami, ako sú Spitfire, Mustang či Messerschmitt Bf 109. A hoci nikdy neoslňoval výkonmi, spoľahlivo slúžil celú vojnu.

Wildcat začal vznikať v roku 1935 pôvodne ako dvojplôšník. Firma si však vzápätí uvedomila, že s takouto koncepciou nemá oproti konkurencii šancu, a prerobila ho na jednoplošník. Ostalo mu však niekoľko archaických riešení. Bachra-

Atol Wake sa nachádza uprostred Tichého oceánu 3 200 km od Tokia a 3 700 km od Havajských ostrovov. V januári 1941 na ňom Američania vybudovali letisko, na ktoré premiestnili 12 stíhačiek Grumman F4F Wildcat. Základňu bránila batéria šiestich kanónov kalibru 127 mm a 12 protiletadlových kanónov kalibru 76 mm.

Krstom ohňom prešla už pár hodín po útoku na Pearl Harbor, keď sa stala terčom pre 36 japonských dvojmotorových bombardérov G3M Nell. Tým sa podarilo na zemi zničiť osem Wildcatov. Ob-
rancom tak ostali iba štyri stíhačky, o to srdnatejšie však bojovali. Pri ďalších náletoch zostreľovali jedno japonské lieta-

dlo za druhým. Technici na ne namontovali improvizované závesníky na bomby a 11. decembra 1941 pomohli odraziť japonskú inváziu.

K ostrovu sa v ten deň priblížili tri krížniky, osem torpédoborcov a dve transportné lode s vojakmi. Pobrežná batéria potopila jeden torpédoborec a Wildcaty poslali na dno druhý. Oba sa po zásahoch do muničných skladov potopili prakticky s celou posádkou. Po tom, čo sériu zásahov dostal aj vlajkový krížnik, sa Japonci radšej otočili. Bol to jediný pokus o inváziu počas celej druhej svetovej vojny, ktorý sa podarilo úplne odraziť.

V ďalších dňoch pokračovali nálety a 23. decembra 1941 sa Japonci vrátili aj s posilami. Výraznú presilu sa tentoraz

tý trup bol podobný predchádzajúcemu typu F3F, ktorý prezývali lietajúci sud. Ukrýval sa v ňom podvozok s úzkym rozchodom, ktorý sa zaťahoval ručne otáčaním kľuky. Dostal však do vienka aj veľkú odolnosť a relatívne silnú výzbroj, ktorú tvorilo 4 až 6 guľometov kalibru 12,7 mm. Hoci v rýchlosti a obratnosti zostával za japonskými stíhačkami A6M Zero, pri použití vhodnej taktiky sa im vyrovnal a nakoniec v roku 1942 dosiahol pomer víťazstiev a strát 6 : 1.

To sme však trochu predbehli čas. Do boja sa totiž Wildcaty dostali omnoho

Aj Wildcaty však naďalej slúžili z palúb eskortných lodí, ktoré boli pre väčšie typy lietadiel nevhodné. Výroba sa z vyťažených závodov Grumman presunula do spoločnosti General Motors, kde vznikla aj záverečná sériová verzia FM-2. Tá bola odľahčená a mala výkonnejší motor. Pre japonských pilotov, ktorí očakávali neohrabanejšie staršie Wildcaty, bolo stretnutie s verziou FM-2 nepríjemným prekvapením – často posledným v ich živote.

Podobne ako predchádzajúce verzie, aj FM-2 sa dostal do výzbroje britského Kráľovského námorníctva. Pri výpadoch k pobrežiu Nórska sa v rokoch 1944

a 1945 úspešne popasoval aj s nemeckými Bf 109 a Fw 190.

Slovenské eso na FM-2

Na verzii FM-2 lietal aj eso slovenského pôvodu, Leopold Martin Ferko. Narodil sa 29. 1. 1915 v Montane, jeho rodičia boli vysťahovalci zo Slovenska. Neskôr sa rodina presťahovala do Kalifornie a Ferko vyrastal v San Franciscu. Na jar 1941 vstúpil do námorníctva a stal sa pilotom. Tri roky slúžil ako inštruktor, až v roku 1944 sa dočkal bojového nasadenia. Pre-

F4F-3 Wildcat

Dĺžka: 8,76 m
Rozpätie: 11,58 m
Rýchlosť: 531 km/h
Dolet: 1 360 km
Dostup: 12 000 m
Výzbroj: 4 × 12,7 mm

skôr. Námorné stíhačky si na začiatku vojny objednali Francúzi aj Briti. Po porážke Francúzska celú objednávku prevzalo Kráľovské námorníctvo, ktoré trpelo nedostatkom moderných lietadiel. Wildcaty dostali v Británii nové meno Martlet a už na Štedrý večer 1940 zostrelili nemecký bombardér Ju 88. Bolo to vôbec prvé víťazstvo lietadla americkej výroby v britských službách. Martlety sa tiež veľmi osvedčili pri sprevádzaní konvojov z palúb malých eskortných lietadlových lodí. Útočili na ponorky, ktoré zaháňali pod hladinu, odkiaľ nedokázali sledovať konvoje. Zostrelili tiež množstvo nemeckých štvormotorových hliadkových lietadiel Fw 200 Condor, ktoré ponorky navádzali na konvoje.

Hviezdne chvíle Wildcatov prišli po vstupe USA do vojny. Vybojovali tie najdôležitejšie bitky v Pacifiku – Midway a Guadalcanal. V nich sa Američanom

podarilo poraziť Japoncov a zastaviť ich postup. Na Guadalcanale bojovalo aj najlepšie eso na Wildcatoch, Joe Foss, ktorý v bojoch o ostrov zostrelil 26 japonských lietadiel.

Držal krok

Na základe bojových skúseností pilotov Wildcatov vyvinuli jeho nástupcu F6F Hellcat, ktorý mal výrazne lepšie výkony.

velili ho do zmiešanej perute VC-4, ktorá so stíhačkami Wildcat a bombardérmi Avenger operovala z lietadlovej lode USS White Plains. V októbri 1944 sa zapojil do bitky o Filipíny a počas troch dní od 24. do 26. októbra zostrelil päť japonských lietadiel. Dostal za to vyznamenanie Distinguished Flying Cross. Zomrel 16. 5. 1992 v San Franciscu.

Text: Miroslav Barič

Joe Foss

Na Wildcate vo verzii FM-2 lietal aj pilot slovenského pôvodu Leopold Martin Ferko (1915 – 1992)

Nové helikoptéry pre Bahrajn

Bahrajn kúpi 12 amerických útočných helikoptér AH-1Z Viper. Ide o najnovšieho člena početnej rodiny vrtuľníkov Huey, ktoré sa objavili ešte počas vojny vo Vietname. Americká námorná pechota ho zaradila do výzbroje v roku 2010. Bahrajn bude po Pakistane druhým zahraničným používateľom. Stroj má dva motory a nosný rotor so štyrmi kompozitovými listami. Rýchlosť sa pohybuje okolo 300 km/h, výzbroj tvorí rotačný 20 mm kanón a rakety na šiestich závesníkoch. Cena kontraktu pre Bahrajn je 911 miliónov dolárov. V tom sú zahrnuté aj protitankové strely Hellfire, laserom navádzané 57 mm rakety WGU-59B a ďalšie vybavenie.

Katar získa nosič helikoptér

Ešte v roku 2016 Katar ohlásil veľké nákupy pre svoje námorníctvo za šesť miliárd dolárov. Postupne sa objavujú podrobnosti. Za tieto peniaze nakúpi štyri korvety s výtlakom 3 000 ton, dve 700-tonové hliadkové lode, ale najmä jednu výsadkovú loď talianskej triedy San Giorgio. Podobné plavidlo už používa alžírské námorníctvo. Katarská loď bude mať dĺžku 143 m a výtlak 8 800 ton. Výzbroj bude tvoriť kanón kalibru 76 mm, 16 vertikálnych odpalovacích šácht pre protiletadlové rakety Aster s dosahom 15 km a štyri 30 mm kanóny. Najdôležitejšie sú vrtuľníky NH-90, ktoré môžu niesť aj protilotné rakety. Päť sa ich zmestí na palubu, ďalších päť do hangára. V hangári môže byť aj 15 obrnených vozidiel a 440 vojakov. Loď nesie deväť výsadkových člnov.

KC-390 príde neskôr

Podľa vyjadrení výrobcu Embraer by malo brazílske letectvo dostať prvé transportné lietadlá KC-390 koncom tohto roka. Celý program poznačili viaceré odklady, ktoré spôsobili aj ekonomické problémy hlavného odberateľa – brazílskej vlády. KC-390 je doteraz najväčším lietadlom, aké Embraer vyrobil. Poháňajú ho dva prúdové motory a okrem transportných úloh môže slúžiť aj ako tankovacie lietadlo na dopĺňanie paliva vo vzduchu. Uvezie 26 ton nákladu vrátane kolesových obrnených vozidiel.

KC-390

Dĺžka: 33,4 m
Rozpätie: 33,9 m
Max. hmotnosť: 81 t
Rýchlosť: 850 km/h

Text: Miroslav Barič

Foto: Boeing, Lockheed Martin, RAF, Rheinmetall, U.S. Army

Ruská armáda má Terminátory

Ruská armáda oficiálne zaviedla do služby stroje BMPT Terminátor. V skúšobnej prevádzke je desať kusov. Niekoľko z nich sa objavilo aj v Sýrii. Skratka BMPT znamená bojové vozidlo podpory tankov. Ťažko obrnený stroj je určený na boj proti živej sile, najmä protitankovým družstvám, ale i ľahko obrneným vozidlám a nízko letiacim vrtuľníkom. Má hmotnosť 48 ton a môže byť na podvozku tanku T-90 ale

bo T-72. Výzbroj tvoria dva kanóny 30 mm, jeden guľomet 7,62 mm, štyri protitankové rakety Ataka a dva granátomety. Posádku tvorí päť členov, pri vynechaní granátometov možno ich počet znížiť na troch. Rusko má na výber viacero typov obrnených vozidiel, ktoré môžu tanky sprevádzať. Jeden Terminátor však vďaka svojej veľkej palebnej sile údajne nahradí čatu šiestich BVP so 40 vojakmi.

Stroje Bell Boeing V-22 Osprey zaradili po dlhom vývoji do služby v roku 2007. Ide o konvertoplány s preklopnými rotormi, ktoré sú schopné štartovať a pristávať ako vrtuľníky, no môžu letieť aj ako lietadlá. Slúžia na transportné a výsadežkové účely. Ich jedinou výzbroj doteraz tvorili len guľomety v sklopnej rampe, testovali na nich aj obrannú vežičku na spodku trupu. Teraz však americká námorná pechota skúša na svojich Ospreyoch omnoho ťažšiu výzbroj – riadené aj neriadené rakety a navádzané bomby. Takto vyzbrojené MV-22B by sprevádzali bežné transportné stroje v rizikových oblastiach. Došlo už k niekoľkým skúšobným streľbám. Námorná pechota sa teraz usiluje nájsť najlepšiu konfiguráciu zbraní – či budú mieriť dopredu, alebo na všetky strany.

Námorná pechota vyzbrojí Ospreye

Paladiny pre Saudskú Arábiu

Saudská Arábia kúpila 180 starších amerických samohybných húfníc M109. Doma ich upraví a modernizuje na štandard M109A6 Paladin. Okrem USA sa tak stane jediným ďalším používateľom tejto verzie. Prestavba jedného vozidla bude stáť 7,4 milióna dolárov. Saudská Arábia ich plánuje mať dokopy 177. Bude to znamenať mocnú palebnú silu. Húfnica kalibru 155 mm totiž v Paladini používa muníciu navádzanú pomocou GPS, a tak na zničenie cieľa potrebuje omnoho menej výstrelův. Paladin má hmotnosť 28 ton a 5-člennú posádku. Zásobu munície tvorí 39 granátův a na palube má moderné elektronické vybavenie. To mu umožňuje spracovať palebné údaje ešte počas jazdy a spustiť presnú streľbu do 30 sekúnd od zastavenia.

UNTSO: sedem desaťročí v siločiarach napätia

Pozorovateľská misia UNTSO (United Nations Truce Supervision Organization) je najstaršou misiou OSN. Vznikla na jar 1948 a má už sedem desaťročí. Výročie majú aj naše ozbrojené sily, pretože slovenskí vojaci v nej slúžia od roku 1998. Najskôr jeden, neskôr po dvoja. Poslaním misie, ktorú aktuálne tvorí približne 150 vojakov z 24 krajín, je najmä pozorovateľská a inšpekčná činnosť na hraniciach Sýrie, Líbanu a Egypta s Izraelom.

Vojaci bez zbrane

„Vojaci UNTSO na svojich pozíciách zásadne nemajú zbrane, ale situácia najmä v priestore Golanských výšin, kde pôsobil náš tím Wadi (Údolie), sa vyvinula tak, že nám na naše pozorovacie stanovisko prevelili z misie UNDOF piatich ozbrojených vojakov z Fidži,“ spomína kapitán Lihan, rodák z Polomky, ktorý slúži vo vojenskej uniforme už 21 rokov. Po absolvovaní elektrotechnickej

priemyslovky v Brezne sa rozhodol pre štúdium na Akadémii ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši aj preto, lebo na vojakov sa hrával už ako malý chlapec. Slúžil v Brezne, v Martine a vo viacerých pozíciách v Bratislave. „Bol som veľmi rád, keď mi ozbrojené sily umožnili absolvovať ročný kurz vo francúzskom Saumure, a veľmi cenné skúsenosti som získal tiež v misii ALTHEA v Bosne a Hercegovine.“ Aj tie mu pomohli v UNTSO, kde ho okrem domácej prípravy čakal vstupný výcvik pozorovateľov priamo v UNTSO. „Pozostáva z troch fáz vrátane podrobného spoznania priestoru nasadenia či rozpoznávania vojenskej techniky a ozbrojených skupín pôsobiach v regióne. Nesplnenie záverečného preskúšania je dôvodom na repatriáciu.“

V zóne separácie

Hlavné veliteľstvo UNTSO sa nachádza v Jeruzaleme a ťažiskovou úlohou misie je do-

hliadnuť na plnenie dohôd o prímerí v regióne Blízkeho východu s cieľom zabrániť eskalácii napätia do väčších konfliktov. Pozorovateľskú činnosť zabezpečuje na Golanských výšinách, na hraniciach Izraela, Sýrie a Líbanu, ako aj na egyptskom Sinajskom polostrove. V Egypte a Jordánsku má UNTSO zastúpenie vo forme styčných úradov. „Veliteľstvo našej pozorovateľskej skupiny OGG-T sídlilo v izraelskom Tiberiase. Bol som vyčlenený v tíme Wadi postupne na dve pozorovacie stanovišťa. Jedno bolo už za izraelským technickým plotom v rámci územia okupovaných Golanských výšin na hrane zóny separácie. Uvedená nárazníková zóna je dlhá cca 80 km a široká od 200 metrov po 9 kilometrov. Jeden večer, práve som mal službu na pozorovacej veži, vybuchol asi len 700 metrov pred nami dom, z ktorého ostala iba hromada kameňov. Tiež nebolo

„Počiatkové obavy pozná azda každý príslušník misie UNTSO, ktorý slúži na pozorovacích pozíciách medzi znepríatelenými krajinami, kde nielenže napätie visí vo vzduchu, ale posledné roky ho sprevádzajú streľba či výbuchy,“ konštatuje kapitán Martin Lihan, ktorý sa z tejto misie OSN vrátil na jar tohto roka.

Znak veliteľstva pozorovacej misie

príjemné, keď si neďaleko zriadili tábor protivládnej jednotky s názvom Slobodná sýrska armáda, ktoré pôsobili v danom priestore. Bolo ich pritom ťažké rozoznať, nemali uniformy ani iné žiadne spoločné znaky, dali sa identifikovať iba vtedy, keď si vyvesili vlajku či namaľovali ju na plot okolo tábora.“

Ak bola pred takým desaťročím služba v UNTSO relatívne bezpečnou až pokojnou, prebiehajúci konflikt v Sýrii bezpečnostnú

situáciu výrazne ovplyvnil v celom regióne Blízkeho východu. Niektoré krajiny dokonca z oblasti svojich pozorovateľov stiahli, prípadne obmedzili ich pôsobnosť. V roku 2014 navyše došlo k obsadeniu niektorých pozorovacích stanovišť a k zajatiu vojakov OSN.

„My sme počas mojej ročnej rotácie našťastie nič podobné nezažili. No na pozorovacej pozícii 54 sme výbuchy delostreleckých granátov či streľbu z ručných zbraní počúvali pomaly každý deň. Raz to bolo z kilometra, inokedy z desiatich. Pokoj nebýval spravidla ani v noci, keď bolo zároveň vidieť svietiace strelivo či svetlice. Väčšinou sme to však vyhodnocovali ako harassment fire, teda znepokojujúcu či obťažujúcu streľbu. Jej cieľom bolo zastrašiť protivníka, nie priamo dobyť územie. Pritom paradoxne išlo o roztržky medzi Slobodnou sýrskou armádou a jednotkami JKW (Jaysh Khalid bin Walid, podporovaná ISISF), ktoré obe stáli proti sýrskemu vládnemu režimu.“

„29. mája 1948

Bezpečnostná rada OSN

na základe rezolúcie

č. 50 ustanovila

prvú mierovú misiu OSN

– Organizáciu OSN pre

dohľad nad prímerím,

United Nations Truce

Supervision Organization

– UNTSO. Mierové

operácie podporujú

politické riešenia.

Nemôžu však suplovať

zainteresované strany

a ich politickú vôľu

ukončiť konflikt a chrániť

obyvateľstvo.“

generálmajorka Kristin Lundová,

nórska veliteľka misie UNTSO

Pre život je najdôležitejší mier

Keď sa kapitána Lihana pýtame na systém služby pozorovateľa (OGG-T), začne raným brífingom na veliteľstve v Tiberiase, kde sa jednotlivé tímy zoznámia s aktuálnou situáciou v priestore ich pôsobnosti. Po

Veliteľka misie, nórska generálmajorka Kristin Lundová, na pozorovacom bode 52

Kpt. Martin Lihan (v strede) s kolegami zo Slovinska, Nepálu a Fidži

tom odchádzajú na sedemdnňovú službu na pozorovacie stanovište. „Samozrejme, ešte pred tým si nachystáme stravu a pripravíme oblečenie na celý týždeň.“ Z auta bielej farby s veľkými písmenami UN na kapote a s vlajkou zástavkou OSN sa hlásili v predpísaných bodoch až po príchod do stanoveného cieľa. „Na pozorovateľskom stanovišti sme bývali spravidla traja. Ak by som to sumarizoval, tak som slúžil s Fínmi, Holanďanmi, so Švajčiarmi, Švédmi, Nepálcami, Kanadčanmi či s vojakmi z Bhutánu, Austrálie, Nového Zélandu, Kanady, Čile alebo Fidži.“ Ako sa stravovali v relatívne skromných priestoroch, kde mali k dispozícii jednu služobnú miestnosť, spálňu a kuchynku? „Za ten týždeň veliteľ pozorovateľského stanovišta pripravoval večeru trikrát, zvyšné dni boli v réžii ďalších dvoch pozorovateľov. O raňajky sa postaral každý sám. O obed tak isto, to sme si vždy narýchlo dali nejakú polievku, rizoto či sendvič, pokiaľ teda nezostalo niečo z večere.“ Keďže najbližšia dedina bola vzdialená asi 10 km a pozorovacie stanovište bolo bez napojenia na elektrickú sieť, dôležitá bola starostlivosť o generátory. Raz za sedem dní privážali do zásobníkov vodu, ktorá slúžila na varenie a osobnú hygienu. „Veľmi sa tam nevyspíte, najmä keď zacvičujete junior pozorovateľov. Denne mi to vychádzalo tak na štyri či päť hodín. Pravdaže, zakaždým bolo treba večer odoslať celodenné hlásenie. No a keď nás po

týždni stiahli na veliteľstvo, mali sme tak tri dni voľna. No len ak na nás nepripadla celodenná služba dozorného.“

Kapitána Martina Lihana sa pýtame aj to, čo mu služba v UNTSO vzala a čo dala. Najskôr mu prejde tvárou smútok: „Počas misie mi zomrela mama, bol by som radšej posledné chvíle s ňou, ale aj taká je vojenská služba...“ Rád však spomína na medzinárodné kamarátstva, zoznámil sa s kultúrou Blíz-

Rukávový znak tímu Wadi, súčasť pozorovacej skupiny pôsobiacej na Golanských výšinách, v ktorom slúžil aj kpt. Lihan

keho východu, niečo si tiež pripísal k platu. „Hlavne som sa už tešil domov na rodinu,“ dodáva dôstojník, ktorý od návratu z misie pôsobí na Generálnom štábe OS SR a z úst ktorého vôbec neznie formálne, keď povie, že pre život je najdôležitejší mier.

Text: Pavol Vítko

Foto: archív M. L. a UNTSO

Strelci pod Vihorlatom

V dňoch 28. mája až 1. júna vo výcvikovom priestore Kamenica nad Čirochou vrcholil výcvik strelcov operátorov bojových vozidiel BVP-1. Po splnení predpísaných cvičení v streľbe z lafetových zbraní a absolvovaní výcviku

na streleckých trenažéroch precvičovali streľbu ostrými pancierovými granátmi a riadenými protitankovými strelami na reálne vraky bojovej techniky. „Na zamestnaní sa zúčastnilo viac ako 60 strelcov operátorov bojových vozidiel na platforme BVP-1 prakticky z celých pozemných síl. Okrem nich mali zastúpenie aj inštruktori výcviku z Martina, ktorí využili jedinečnú výcvikovú príležitosť na zvýšenie odbornej pripravenosti a získanie praktických návykov,“ konštatoval riadiaci cvičenia podplukovník Vincent Csery.

Strong Chain

Cieľom logistického cvičenia Strong Chain 28. mája až 1. júna v posádkach Hlohovec, Trenčín a v priestore CV Lešť bolo preveriť bojovú pripravenosť príspevku trenčianskej brigády

bojového zabezpečenia do V4 EU BG II/2019, precvičiť spôsobilosti národného podporného prvku 12. mprsk, opravárenské spôsobilosti štvrtej (ULZ) a tretej (bbz) úrovne logistiky a funkcionality riadenia preprav a presunov. Rozohraných bolo 53 incidentov, 16 preprav techniky a materiálu, z toho dve nadrozmerné a nadmerne, celkovo 31 opráv a dve uvoľňovania PVaT, 11 riešení požiadaviek zabezpečovaných jednotiek a sedem reakcií na vojenské a mimovojenské ohrozenia. Na cvičení sa zúčastnilo 262 príslušníkov OS SR s použitím 125 ks techniky a päť členov Národnej gardy štátu Indiana.

Záchrana 2018

V pohorí Čergov sa 6. júna konalo rozsahom a charakterom jedinečné súčinnosťné cvičenie ZÁCHRANA 2018. Zúčastnili sa na ňom zložky policajného zboru, hasičského a záchranného zboru aj Ozbromných síl SR. Námetom

bolo pátranie po ľahkom športovom lietadle Cessna 172 s tromi osobami na palube. Bola aktivovaná pozemná pátracia a záchranná služba vk Prešov a letecká pátracia a záchranná služba. Na cvičení sa podieľalo 54 príslušníkov vk Prešov a 11 vojakov z kvrps Zvolen. Cieľom bol výcvik veliteľov a riadiacich dôstojníkov zúčastnených zložiek v organizovaní a riadení zásahov týkajúcich sa pátrania po lietadlách, vyhľadávani a záchrane osôb pri leteckých nehodách v ťažko dostupnom teréne a preverenie aktuálnosti a možnosti spojenia pri takomto type zásahu medzi jednotlivými zasahujúcimi zložkami.

Pochod v stopách hrdinov

„**M**yslím si, že takéto podujatie dá veľmi veľa každému vojenskému profesionálovi, pretože je aj o úcte k našim dejinám a prehĺbení vedomostí z vojenskej histórie, aj o fyzickej výdrži a morálnej sile,“ povedal nám po absolvovaní tretieho ročníka diaľkového pochodu Duchovne po stopách hrdinov SNP nadrotmajster Juraj Majer, veliteľ taktického CIMIC tímu Strediska CIMIC a PSYOPS Martin.

Organizátori z Ústredia ekumenickej pastoračnej služby v Ozbromných silách a ozbrojených zboroch SR tento ročník naplánovali na 23. až 25. mája. Pochod viedol pamätnými miestami oslobodzovacích bojov z Dukly cez Svidník a Bardejov do Prešova. „Čím bola dedina menšia, tým srdečnejšie nás vítali, hoci ľudia nás veľmi ústretovo prijímali po celej 82-kilometrovej trase. Ak by som mal hovoriť za svoju CIMIC odbornosť, čiže za civilno-vojenskú spoluprácu, tento pochod je tiež skvelou a úprimnou prezentáciou našich ozbrojených síl,“ zdôraznil poddôstojník, ktorý slúži v uniforme už 18. rok a má za sebou aj nasadenie v Iraku či v Afganistane. Samozrejme, aj on sa tešil, že k takmer sedemdesiatim príslušníkom ozbrojených zložiek sa na časť pochodu pridali študenti gymnázií z Banskej Bystrice, Tisovca či z Bratislavy. A budúci ročník? Z Prešova povedie cez Košice a po 99 kilometroch bude mať cieľ v Rožňave.

(pv)

Foto: Filip Chyba

Prvý v strednej Európe

Odbor výcviku a kynológie Vojenskej polície Vlkánová – Hronsek na sklonku mája uskutočnil prvý kurz policajnej streľby pre vojenských policajtov. Riaditeľ odboru podplukovník Marián Turanský objasnil, že pri jeho príprave využili poznatky zahraničných partnerov z krajín NATO, najmä z USA, Kanady a Francúzska, ale aj zo slovenských bezpečnostných zložiek. Lebo policajná streľba je špecifická a v určitých oblastiach sa odlišuje od klasickej bojovej streľby.

Vedúcim kurzu bol náčelník skupiny špeciálneho výcviku kapitán Marek Kostúrik. „Snažili sme sa implementovať najnovšie poznatky zo zahraničných misií a operácií armád NATO z incidentov, pri ktorých boli zabití a zranení policajti. Na ich chybách sa chceme poučiť. Na kurze sú príslušníci jednotlivých zložiek Vojenskej po-

Pokoje na zemi

„**A**zda najsilnejším zážitkom bol pre mňa pohľad na desiatky či stovky vojnových invalidov a vnímanie úcty či spolupatričnosti, ktorú bolo voči nim cítiť od všetkých ostatných vojakov,“ spomenul štábný nadrotmajster Ľubomír Mihalik na priebeh jubilejnej 60. medzinárodnej vojenskej púte do Lúrd, ktorá sa konala 16. – 22. mája. Veliaci poddôstojníci práporu CSS Prešov spolu s viac ako 200 slovenskými vojakmi, policajtmí, príslušníkmi Zboru väzenskej a justičnej stráže, hasičského záchranného zboru a colnej správy, samozrejme, intenzívne vnímal aj duchovný rozmer púte. Tradične ju zorganizoval Ordinariát Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR.

Šbnrtm. Ľ. Mihalik bol minulý rok veliaci poddôstojník v misii na Cypre, slúži už 29 rokov. Na vojenskú púť do Lúrd, ktorej ústrednou témou bolo motto Pacem in terris (Pokoje na zemi), vycestoval prvý raz: „Zapôsobila na mňa skvelá organizácia, veď tam bolo viac ako dvadsaťtisíc ľudí v uniformách z vyše 30 krajín sveta. A aj výdrž nášho biskupa – ordinára Mons. Františka Rábeka, pretože náš program bol naozaj nabitý a on bol s úsmevom a s dobrým slovom stále v jeho epicentre.“

(pv)

Foto: archív Ľ. M.

licie. Je to vlastne premiérový kurz takéhoto zamerania v strednej Európe. Podľa prvých ohlasov je oň záujem medzi zložkami ministerstva vnútra, spravodlivosti, z Čiech i z Poľska. Frekventanti kurzu reagujú veľmi pozitívne, lebo cítia, že rozoberáme reálne situácie. Ukazuje sa, že je náročnejšie zmeniť zaužívané návyky starších vojenských policajtov, nastaviť ich na nový systém myslenia. U mladších je tento proces rýchlejší a efektívnejší. Učíme ich optimálne riešenia rôznych streleckých situácií. Upozorňujeme ich na chyby, ktoré robia, všetko je založené na individuálnom prístupe,“ povedal kapitán Kostúrik.

Nový kurz je určený pre policajné a zásahové jednotky. Bude mať tri výkonnostné triedy. Na jeseň pripravujú v odbore výcviku a kynológie pokračovanie s náročnejšími úlohami. A pre tých najlepších bude najvyšší stupeň. Ten predpokladá zvládnutie úloh v úplnej tme, ovládanie zbrane, prácu s cieľmi, ich osvetľovanie, zásah iba určitých zón. Vyvrcholením je úspešné zvládnutie rukojemníckej drámy. Každá výkonnostná trieda je rozdelená do navzájom prepojených výcvikových etáp. Celý proces učí vojenských policajtov strelecké a taktické myslenie.

Text a foto: Jozef Žiak

● Vo výcvikovej základni Martin privítali 8. júna náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Daniel Zmeko, veliteľ pozemných síl genmjr. Jindřich Joch a riaditeľ Vojenskej polície plk. Michal Migát vojakov, ktorí sa vrátili po nasadení v operácii Resolute Support Afganistan a Iracká podpora. Vojaci prevzali medaily za účasť vo vojenskej operácii, pamätné kríže vojnových veteránov a jeden bol za svedomitie plnenie úloh počas operácie ocenený vecným darom.

● Príslušníkov Sektora 4 na Cypre navštívil 6. júna nový náčelník štábu misie UNFICYP britský plukovník Edmund Freely. Návšteva sa začala pracovným obedom v Kempe generála M. R. Štefánika v meste Famagusta. Po obede plukovník Freely absolvoval situačný brífing, aby sa oboznámil s priestorom zodpovednosti, operačnou úlohou a stavom jej plnenia. S ďalšími príslušníkmi slovenského kontingentu sa stretol v priestore Varosha. Napokon sa oboznámil s rekonštrukciou a postupom výstavby hraničného prechodu pri obci Dherinia.

● Na Univerzite obrany v Brne sa 4. júna v rámci cvičenia Mnohonárodného práporu vojenskej polície (NATO MNM-PBAT) SHARP LYNX 2018 konal deň VIP. Zúčastnili sa na ňom najvyšší zástupcovia Vojenskej polície Slovenskej republiky a Českej republiky plk. Michal Migát a brig. gen. Pavel Kříž. Na štábnom cvičení formou CAX sa zúčastnilo približne 70 cvičiacich, z toho 14 príslušníkov Vojenskej polície SR.

● Na pozvanie veliteľa posádky Ľubľana plukovníka Roberta Glavaša sa veliteľ Veliteľstva posádky Bratislava plukovník Slavomír Milde 28. mája – 1. júna zúčastnil na pravidelnej medzinárodnej konferencii veliteľov posádok hlavných miest stredoeurópskeho regiónu. Prebiehala v duchu osláv 100. výročia ukončenia prvej svetovej vojny. Jej nosnou témou bol sočský front a jeho vplyv na ďalší vývoj rakúsko-uhorskej monarchie. Budúci rok sa konferencia uskutoční v Prahe.

● Za účasti zástupcu veliteľa Pozemných síl OS SR brigádneho generála Karola Navrátila, zástupcu veliteľa 2. mechanizovanej brigády Prešov plukovníka Norberta Hriba a hlavných funkcionárov veliteľstva pozemných síl sa 31. mája uskutočnil v priestoroch veliteľstva pozemných síl slávnostný akt povýšenia zástupcu náčelníka štábu pre operácie 2. mechanizovanej brigády podplukovníka Róberta Funtaľa do hodnosti plukovník a jeho ustanovenia do funkcie náčelníka štábu 2. mechanizovanej brigády.

● Náčelník Generálneho štábu OS SR generálporučík Daniel Zmeko prijal 25. mája pridelencov obrany USA pplk. Jonathana Dunna, Nemecka pplk. Joachima Schmidta a Českej republiky genmjr. Jána Gurníka. Počas stretnutí s partnermi a zástupcami vojenského diplomatického zboru vyjadril osobný záujem o udržiavanie a posilňovanie medzinárodnej vojenskej spolupráce so zameraním na posilňovanie multilaterálnych, regionálnych aj bilaterálnych partnerstiev.

● Zložením vojenskej prísahy a slávnostným vyraďením ukončilo 25. mája v martinskej Základni výcviku a mobilizačného doplnovania prípravu na službu v Ozbrojených silách SR 53 nových profesionálnych vojakov. Na slávnostnej ceremónii sa zúčastnili štátny tajomník ministerstva obrany SR Róbert Ondrejcsák, zástupca veliteľa Pozemných síl OS SR brigádny generál Karol Navrátil, hlavný poddôstojník OS SR štábný nadrotmajster Vladimír Beluš a ďalší hostia. Najlepším absolventom základného vojenského výcviku sa stal vojak 1. stupňa Marek Beleščák.

1918
100
2018

SPOLOČNÉ STOROČIE

Bojová zástava, ktorú na tomto mieste presne pred sto rokmi prevzal generál Milan Rastislav Štefánik, sa stala symbolom aj pre ďalšie budúce podoby armád, ozbrojených síl a ich útvarov. Bola základným kameňom pre vznik samostatného česko-slovenského vojenská a spoločného štátu Čechov a Slovákov. Dôležitosť a význam tejto bojovej zástavy potvrdzuje aj fakt, že do dnešného dňa platí, že ak nejaký útvar príde o svoju bojovú zástavu, tak zaniká,“ uviedol minister Peter Gajdoš.

„Generál Milan Rastislav Štefánik, ktorý zakladal légie nielen v Taliansku, ale aj v Rusku a vo Francúzsku, bol Európan dnešného typu. Bol veľký vlastenec, ale nie nacionalista a slobodu našich národov nechcel preto, aby sme utláčali iných, ale aby sme si boli rovní a rovnoprávni v rodine európskych národov. Ako dediči jeho odkazu musíme byť hrdí na to, že už pred sto rokmi rozmýšľali naši vlastenci týmto spôsobom,“ ocenil zásluhy generála M. R. Štefánika predseda Výboru Národnej rady SR pre obranu a bezpečnosť Anton Hrnko. „Česko-slovenské légie dláždili cestu vzniku nového štátu na mape Európy. Sú preto zaslúžené jedným z našich symbolov a tradícií,“ doplnil riaditeľ Vojenského historického ústavu plk. Miloslav Čaplovič.

Minister obrany Peter Gajdoš sa pri príležitosti spomienkovej slávnosti v Taliansku stretol aj s náčelníkom Generálneho štábu Ozbrojených síl Talianska gen. Claudiom Grazianom. Diskutovali najmä o aktuálnych výzvach európskej bezpečnosti, skúsenostiach z pôsobenia v medzinárodných misiách a operáciách, ako aj o možnosti rozvoja bilaterálnej spolupráce. Okrem toho sa venovali aj očakávanému spoločnému pôsobeniu v rámci eFP v Lotyšsku a spolupráci Vojenskej polície s Talianskou jednotkou karabinieriov v Iraku. Minister Gajdoš informoval generála Graziana tiež o postupe v slovenskom projekte EuroArtillery, pričom ocenil účasť Talianska v ňom a recipročne sa zaujímal aj o taliansky PESCO projekt Obrnenej bojovej vozidla pechoty, v ktorom je, naopak, účastníkom Slovenská republika. „S náčelníkom generálneho štábu talianskych ozbrojených síl gen. Claudiom Grazianom sme sa zhodli na podpore záujmu Aliancie rozšíriť spôsobilosti v Afganistane, ale aj v Iraku. Slovenské ozbrojené sily majú v prípade rozšírenia spôsobilostí v Iraku záujem o posilnenie svojho príspevku tiež v oblasti výcviku štábov, ako aj v štruktúre velenia,“ povedal náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Daniel Zmeko po rokovaní.

Česko-slovenské légie vznikli v Taliansku presne pred sto rokmi, ich vznik si pripomenula tiež delegácia zo Slovenska

Slávnosť v Ríme

Presne pred sto rokmi 24. mája 1918 prevzal na Benátskom námestí v Ríme gen. Milan Rastislav Štefánik z rúk vtedajšieho talianskeho premiéra Vittoria Emanuela Orlanda prvú zástavu česko-slovenských légii, čo de iure znamenalo uznanie Česko-Slovenska ešte pred jeho oficiálnym vznikom. Túto významnú historickú udalosť si na pamätnom mieste na Benátskom námestí v Ríme pripomenula aj slovenská delegácia, okrem ministra obrany SR Petra Gajdoša tiež predseda Výboru Národnej rady SR pre obranu a bezpečnosť Anton Hrnko a náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Daniel Zmeko.

Uznanie spoločného štátu

V Taliansku, ktoré vstúpilo do vojny na strane Dohody až v máji 1915, sa po pomerne zdĺhavých rokovaniach Milana Rastislava Štefánika podarilo dosiahnuť umiestňovanie zajatcov českej a slovenskej národnosti oddelene od ostatných zajatcov z rakúsko-uhorskej armády. Dňa 15. januára 1917 v tábore Santa Maria Capua di Vetere sa vytvoril spolok zajatcov pod názvom Československý dobrovoľnícky zbor, ktorý od roku 1917 až do apríla 1918 získal masovú základňu 10 200 členov. V máji 1917 bola väčšina zajatcov presunutá do tábora v Certose di Padua, ktorý sa stal základňou budovania čs. légii v Taliansku. Najskôr boli zriadené čs. pracovné prapory, no zásadný obrat v tomto procese priniesol až 21. apríl 1918, keď sa plk. Milanovi Rastislavovi Štefánikovi s talianskym ministerským predsedom Vittoriom Emanuelom Orlandom (19. 5. 1860 – 1. 12. 1952) a talianskym ministrom vojny Vittoriom Italicom Zupellim (6. 3. 1859 – 22. 1. 1945) podarilo uzavrieť zmluvu medzi talianskou vládou a Československou národnou radou v Paríži o zriadení samostatného čs. vojska v Taliansku.

V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že pri rokovaniach s predsedom talianskej vlády Vittoriom Emanuelom Orlandom vo veci zriadenia čs. légii v Taliansku plk. Milan Rastislav Štefánik povedal: „Nežiadam od vás nič iné, len povolenie našim ľuďom zomrieť za ich ideály.“ Zmluva určovala, že čs. vojenské jednotky budú súčasťou samostatnej čs. armády vo Francúzsku, politicky budú podriadené Československej národnej rade v Paríži (T. G. Masaryk, M. R. Štefánik a E. Beneš), vojensky však budú podliehať veleniu talianskej armády. Mnohí spojeneckí činitelia hodnotili zmluvu ako fakticky prvé uznanie budúceho česko-slovenského štátu niekto-

rou z dohodových mocností. Velením nad čs. jednotkami bol poverený generálmajor talianskej armády Andrea Graziani.

Dňa 24. mája 1918, v deň tretieho výročia vstupu Talianska do vojny, sa na rímskom Benátskom námestí, pri pomníku zjednotiteľa Talianska (tal. Vittorio Emanuele II. Monumento), kráľa Vittoria Emanuela II., kde bol vybudovaný aj hrob neznámeho vojaka (tal. Altare della Patria), ktorý padol v prvej svetovej vojne, uskutočnilo slávnostné odovzdanie bojovej zástavy čs. légiiam v Taliansku (neskôr sa stala bojovou zástavou 34. čs. streleckého pluku).

V tento pamätný deň odovzdal taliansky premiér Vittorio Emanuel Orlando plk. Milanovi Rastislavovi Štefánikovi prvú zástavu československým légiiam, čím uznal existenciu ČSR ešte pred jej vznikom. Z rúk podpredsedu Československej národnej rady v Paríži, plk. Milana Rastislava Štefánika (na dobovej fotografii v strede vo svetlej vojenskej rovnošate), bola potom odovzdaná veliteľovi 1. čs. divízie v Taliansku generálovi Andreovi Grazianimu.

Slávnosť sa stretla s veľkým záujmom a podporou talianskych politických elít, ale aj širokej talianskej verejnosti. Zúčastnili sa na nej taliansky ministerský predse-

da Vittorio Emanuel Orlando, siedmi členovia talianskej vlády, britský následník trónu a mnoho ďalších významných osobností. Triumfálny úspech mal prejav podpredsedu Československej národnej rady v Paríži plk. Milana Rastislava Štefánika.

Čs. armádny zbor v Taliansku mal dovedna 19 476 mužov, z toho 591 Slovákov (3,03 percenta). Zo slovenských nižších dôstojníkov možno spomenúť Rudolfa Gábriša, Jána Imra, Gustáva Košťala, Júliusa Kustru, Augustína Malára, Rudolfa Michalka, Jána Pápanka, Pavla Poláčka, Eduarda Sadloňa, Pavla Višňovského, Karola Vodu či Jána Žiaka.

Od roku 2004 je na Benátskom námestí, najstaršom rímskom námestí, umiestnená pamätná tabuľa, venovaná spoluzakladateľovi prvého samostatného štátu Čechov a Slovákov, generálovi Štefánikovi. Nachádza sa oproti palácu, kde 24. mája 1918 odovzdal taliansky premiér Orlando Štefánikovi prvú zástavu československých légii. Slovákom má pri návšteve Ríma pripomenúť, že aj my sme Európania. Štefánikova tabuľa je hneď pod pamätnou tabuľou Michelangela, ktorý mal v tomto dome ateliér.

Text: plk. Mgr. Miloslav Čaplovič, PhD.,
riaditeľ Vojenského historického ústavu

Od januára do mája tohto roka pôsobila v tzv. boarding tíme na lodi nemeckého vojenského námorníctva druhá rotácia zložená z dvoch päťčlenných tímov, príslušníkov slovenskej Vojenskej polície, ktorá v Stredomorí plnila úlohy medzinárodnej operácie EUNAVFOR MED Sophia.

Jej osobitosť spočívala aj v tom, že v operácii pôsobili len poddôstojníci. Nemali veliteľov v podobe slovenských dôstojníkov. Bolo to po prvý raz v rámci účasti slovenských vojakov v medzinárodných operáciách a misiách. Celkovo v operácii pôsobili v dvoch rotáciách slovenskí vojenski policajti od augusta 2017 do mája 2018.

Nočná záchrana

Cieľom operácie EUNAVFOR MED Sophia je zastaviť nelegálne prevádzanie ľudí z afrických štátov do Európy v súvislosti s migračnou krízou. Príslušníci Vojenskej polície majú za sebou v rámci oboch rotácií desiatky záchranných operácií a kontrol iných plavidiel. Podľa veliteľa druhej rotácie nadrotmajstra Mariána Valacha bol najzložitejším posledný zásah z konca apríla. „Počas záverečného nasadenia našej lode nám bol určený sektor pozdĺž západnej časti líbyjských teritoriálnych vôd, známy najväčším výskytom plavidiel s migrantmi. Dvadsaťdruhého apríla sme v poobedňajších hodinách dostali informáciu, že v našom sektore sa nachádzajú tri gumové člny s väčším počtom osôb. Záchranná ak-

cia sa začala o sedemnástej hodine. Náš slovenský tím bol spustený na dvoch člnoch na morskú hladinu. Po priblížení a nadviazaní kontaktu sme zistili, že ide o migrantov, ktorí naliehavo potrebujú pomoc. Dostali sme sa k nim a začali sme s postupným transportom osôb na našu loď, kde im bola poskytnutá prvotná pomoc. Celá akcia trvala takmer 12 hodín, pričom sa nám podarilo zachrániť dokopy 403 utečencov, medzi nimi 41 žien a 9 detí. Jedno nemalo ani tri mesiace. Značná časť akcie prebiehala v nočných hodinách. Všetko nakoniec dobre dopadlo. Aj keď na konci záchrannéj akcie nám veru nebolo všetko jedno,“ priznáva nadrotmajster Valach.

Jeho zástupca nadrotmajster Štefan Tršo vysvetľuje dôvod: „Dost’ sa zhoršilo počasie. Boli veľké vlny. Mali až dva metre. V rozbúrenom mori, navyše v nočných podmienkach panika a stres zo strany migrantov ešte narastali. Všetko nám sťažovalo prácu pri ich záchrane. Dávali sme pozor, aby sa im nič nestalo. Migranti boli unavení, dehydrovaní, člny boli preťažené. V jednom ich bolo okolo 150, ale čln bol určený pre necelú polovicu tohto množstva. Najskôr sme brali

deti a ich matky. Ostatní museli čakať. Aby nenastala zbytočná panika, stanovili sme hneď na začiatku takéto jasné podmienky a prekladateľ im ich oznámil. Robili sme to aj na základe skúseností iných lodí, ktoré zažili paniku a predbiehanie pri záchrane zo strany najsilnejších mužov,“ približuje celú nočnú záchranu. Na lodi zistili, že migranti pochádzajú zo štrnástich afrických krajín. Prevažne zo Sudánu, Mali a Čadu. Zachránené osoby neskôr odovzdali v prístave talianskym bezpečnostným zložkám, ktoré spolupracujú s príslušníkmi operácie EUNAVFOR MED Sophia.

Suchozemec na lodi

Predstavy slovenských vojenských policajtov o lodi a živote na mori boli ako u každého suchozemca dosť skreslené. Nadrotmajster Valach priznáva, že oči im otvoril až výcvik na podmienky pôsobenia v priestoroch lode, ktorý absolvovali v Nemecku v Eckernförde a vo výcvikovom stredisku v Neustadt in Holstein. Okrem iného bol zameraný na precvičenie bojovej streľby na krátku vzdialenosť v uzavretých priestoroch. Aby pri zásahoch nezranili svojich kolegov či nazain-

Slováci na vlnách

tereso­vané osoby. Ale aj na získanie zá­kladných spôsobilostí členov bojových plavidiel s hlavným dôrazom na zvlád­nutie taktických postupov boarding tímu pri prehľadávaní a zaistení podozrivých plavidiel, zbraní, nebezpečných látok a odhaľovaní siete pašerákov a prevádzačov ľudí a zbraní.

Slováci si museli na lodi zvykať aj na morskú chorobu. Privykať si postupne na pohyby a neustále hoj­danie počas väčších vln. Vnímanie tohto stavu a zvykanie si naň zá­visí od jednotlivca. Niektorí sa s tým vyrovnajú ľahšie, iným to trvá aj niekoľko týždňov. Nevoľnosť sa rieši­li buď použitím tableti­ek, alebo špeciálnych náplastí. Spolupráca s nemeckými kolegami bola podľa nadrotmajstra Valacha na vynikajúcej úrovni. „Postupne sme si našli ten správny systém vzájomnej komunikácie. Bol som trochu prekvapený, že nie všetci nemeckí námorníci ovládali angličtinu. To niekedy sťažovalo našu komunikáciu počas riešenia úloh. V rámci 230-člennej posádky sme okrem jednej príslušníčky amerických námorných síl boli jedinými cudzincami. Na lo-

di vychádzali všetky oznamy, denné rozkazy v nemeckom jazyku. Postupne sa však zaviedol kódový systém určený pre náš tím, pomocou ktorého sme pochopili, čo jednotlivé oznamy znamenajú.“

V prípade akcie bol aktívovaný boarding tím na lodi. Nadrotmajster Valach ako veliteľ tímu išiel na poradu veliteľa lode. Získal na nej potrebné informácie a stanovil taktický postup, určil členov tímu, výstroj a výzbroj. Hlavnou úlohou boarding tímu bolo nadviazať kontakt s posádkami iných plavidiel, skontrolovať ich, ale tiež chrániť posádku fregaty.

Slováci sa osvedčili

Každé nasadenie je riziko. Už samotné spúšťanie boarding tímu v člnoch na hladinu a návrat späť na loď je veľmi náročné na manévrovanie. Najmenšie zaváhanie môže spôsobiť vážnu nehodu. Napriek základným informáciám o kontrolovaných lodiach sa nikdy nevie, ako ich posádka budú reagovať na príchod zá­hoveho tímu. Preto je potrebné neustále mo­nitorovať situáciu, mať oči na stopkách. Lebo more je plné rôznych plavidiel s ne-

raz pochybnými a podozrivými nákladmi aj posádkami.

Ukázalo sa, že slovenskí vojens­kí poli­cajti boli v operácii Sophia úspešní rovnako ako ich predchodcovia z prvej rotácie. Tím plnil všetky úlohy na vysokej úrovni, čo na záver misie ocenili aj zástupcovia nemeckých ozbrojených síl a vyjadrili želanie pokračovať v takejto spolupráci so Slo­váckmi. Spoľahlivosť a plnenie všetkých úloh na mori ukázali, že príslušníci krízového manažmentu Vojenskej polície sú kvalitatne pripravení. V stiesnených pomeroch na lodi sa osvedčila aj ich pripravenosť na zásah v budo­vách, ktorú si precvičili v podmienkach Centra výcviku Lešť a v rámci cvičení Mnohonárodného práporu vojenskej po­licie NATO MNMPBAT. Nadrotmajster Marián Valach si pochvaľuje prácu, ktorú počas nasadenia v Stredomorí odvie­dol jeho zástupca nadrotmajster Štefan Tršo, rotmajstri Milan Mihálik, Michal Katrák a ďalší členovia tímu.

Text: Jozef Žiak
Foto: archív MP

1. miesto – mladší žiaci
Dominika Ondrušová
ZŠ Hlavná 121, Gelnica
3. ročník

Žiaci slovenských základných škôl kreslili a maľovali vojakov.

Tak, ako ich vidia. A pretože detská fantázia nemá hraníc,

poslali nám do súťaže

nielen obrázky psovodov

a výsadkárov, tankistov

a pilotov, ale aj rytierov,

princezničiek v uniformách,

Kremienka s Chocholúšikom,

ba aj uniformovaného Homera

Simpsona. Do sedemnásteho

ročníka výtvarnej súťaže Vojaci

očami detí sme dostali takmer

o sto prác viac ako vlani a zvýšil

sa i počet zúčastnených škôl,

takže opäť padol rekord.

V kategórii Mladší žiaci porota udelila tri ceny:

1. miesto: **Dominika Ondrušová**, 3 ročník, ZŠ Hlavná 121 Gelnica
2. miesto: **Oliver Szabó**, 2. ročník, ZŠ Kráľová nad Váhom č. 72
3. miesto: **Marek Gašpar**, 4. ročník, ZŠ Lesnícka 1, Prešov

V kategórii Starší žiaci porota udelila tri ceny:

1. miesto: **Klára Billíková**, 8. ročník, ZŠ Fatranská ul. 14, Nitra
2. miesto: **Ivana Servická**, prima A (6. ročník), Piaristické gymnázium sv. J. Kalazanského, Piaristická 6, Nitra
3. miesto: **Richard Pribek**, 6. ročník, ZŠ, L. Kossutha 56, Kráľovský Chlmec

Porota udelila čestné uznanie

Samuelovi Jackovi
zo ZŠ Pribinova 34, 075 01 Trebišov.

Výtvarné práce hodnotila porota v zložení:

František Guldan, maliar a sochár

Jozef Porubčin, akademický maliar

Ľubica Suchalová, ilustrátorka a výtvarná redaktorka SPN – Mladé letá, s. r. o.

Mária Šmihulová, kurátorka výtvarných výstav

kpt. Marcela Vrábelová, veliteľstvo Vzdušných síl OS SR

Marianna Zajacová, oddelenie marketingu, kancelária ministra obrany

Miloslav Ščepka, vedúci oddelenia rezortnej tlače, komunikačný odbor, KaMO

Pavol Vitko, koordinátor a zakladateľ súťaže, redakcia Obrana

Vojaci očami detí 2018

Minister obrany Slovenskej republiky Peter Gajdoš, náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl SR genpor. Daniel Zmeko a redakcia OBRANA vyhlásili na rok 2018 už 17. ročník výtvarnej súťaže pre žiakov základných škôl Vojaci očami detí. Na súťaži sa zúčastnilo 183 škôl a deväť kresieb zaslalo aj šesť jednotlivcov. Z prác, ktoré sa dostali do finále, porota zostavená z vojakov, pracovníkov rezortu obrany a výtvarníkov 17. mája v aule Ministerstva obrany SR vybrala víťazov. Hodnotila 1 662 výtvarných prác, z toho 1 221 v kategórii Mladší žiaci a 441 v kategórii Starší žiaci. Tridsaťštyri výkresov prišlo od žiakov špeciálnych škôl.

V roku 2017 bolo 1 533 výtvarných prác, z toho 1 220 v kategórii Mladší žiaci a 198 v kategórii Starší žiaci. Rok

predtým porota hodnotila celkovo 850 výtvarných prác, z toho 587 od mladších a 215 od starších žiakov. No a napokon v roku 2015 do súťaže prišlo 682 prác.

Víťazi súťaže Vojaci očami detí 2018 v obidvoch kategóriách získali finančné prémie, diplomy, propagačné predmety Ozbrojených síl SR a pozvanie na Deň detí s Ozbrojenými silami SR, ktorý sa uskutočnil vo Svidníku v sobotu 2. júna. Za prvé miesto si víťazi odniesli 160 eur, za druhé miesto 130 eur a za tretie 110 eur.

Organizátori ďakujú nielen žiakom – súťažiacim, ale aj pedagógom, obetvým učiteľkám, bez ktorých by súťaž nemohla jestvovať – a už vôbec nie rásť po celých krásnych sedemdesiat rokoch.

(aš)

1. miesto – starší žiaci

Klára Billíková
ZŠ Fatranská, Nitra
8. ročník

Talenty a uniformy

„Najčastejšie sa venujem módnej kresbe, no aj vojaci majú veľmi pekné uniformy – o to zaujímavejšie je ich maľovať,“ povedala nám už vlni v Lučenci pri vyhodnotení súťaže Vojaci očami detí Klára Billíková zo ZŠ na Fatranskej ul. v Nitre. Klára – teraz ôsmačka, zvíťazila v tomto roku v kategórii Starší žiaci druhý raz po sebe. Pridala sa k Danielovi Tocikovi z Trebišova, ktorý vyhral súťaž v rokoch 2006 a 2007 – a dnes študuje umenie v Škótsku.

Zatiaľ čo Klára tento rok na slávnostné vyhodnotenie súťaže prísť nemohla, víťazka kategórie Mladší žiaci Dominika Ondrušová do Svidníka pricestovala. „Kreslim od malička, ale zatiaľ som vyhrala len jednu súťaž, s tematikou morského života, u nás doma v Gelnici. Som veľmi rada, že nás naša pani učiteľka Olga Pachovská upozornila aj na výtvarnú súťaž o vojakoch, veľmi ma zaujalo, ako cvičia,“ usmiala sa talentovaná víťazka Dominika po slávnostnom vyhodnotení súťaže, ktoré sa vo Svidníku uskutočnilo v rámci Dňa detí s Ozbrojenými silami SR. Minister obrany Peter Gajdoš aj náčelník Generálneho štábu OS SR genpor. Daniel Zmeko ocenili nielen talent vyše 1 600 súťažiacich žiakov, ale aj podporu ich tvorby zo strany učiteľov a rodičov. Patria k nim nepochybne manželja Gašparovci z Prešova. Ich syn Marek skončil medzi mladšími žiakmi na 3. mieste. Ako správny Prešovčan (podobne ako Dominika) namaloval vrtuľník, ktorý vysadzuje výsadkárov. Zároveň ho veľmi tešilo, že sa pridá k úspešným súrodencom. Jeho sestra Melanka totiž vlni v kategórii mladší žiaci zvíťazila a najstaršia sestra Terezka bola predvlni bronzová.

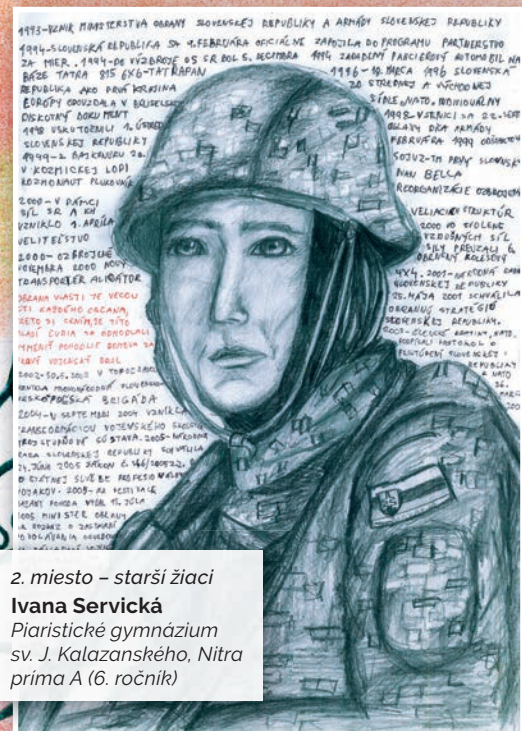
Niektoré deti vo Svidníku najviac zaujala obrnená technika, iné vrtuľníky, ďalšie vnímali najintenzívnejšie ukážky boja zblízka alebo zadržanie páchateľa Vojenskou políciou. Pre troch talentovaných školákov aj oboch rodičov Gašparovcov hrala prím výstavka víťazných prác z tohtoročnej súťaže Vojaci očami detí.

Text: Pavol Vitko

Foto: Matúš Béreš

Čestné uznanie
Samuel Jacko
ZŠ Pribinova, Trebišov
3. ročník

2. miesto – starší žiaci
Ivana Servická
Piaristické gymnázium
sv. J. Kalazanského, Nitra
prima A (6. ročník)

3. miesto – mladší žiaci
Marek Gašpar
ZŠ Lesnícka, Prešov
4. ročník

3. miesto – starší žiaci
Richard Pribek
ZŠ, L. Kossutha 56,
Kráľovský Chlmec
6. ročník

2. miesto – mladší žiaci
Olivér Szabó
ZŠ Kráľová nad Váhom
2. ročník

Šport aj učenie, forma aj ambície

V prvom polroku podali spomedzi reprezentantov VŠC DUKLA skvelé výkony dve ženy, ktoré majú popri športe vysoké ambície aj vo vzdelávaní.

Mária

Kto bol 26. mája na 49. ročníku našich najtradičnejších chodeckých pretekov Záhorácka dvadsiatka v Borskom Mikuláši, musel uznať, že najkrajší súboj predviedli Mária Katerinka Czaková a Monika Hornáková z VŠC Dukla. Do 18. kilometra „pochodovali“ v útornej horúčave plece pri pleci, nedajúc najmenšiu šancu ďalším pretekárkam zo Srbska, Chorvátska, Poľska, Maďarska či Slovenska. Skúsenejšia Mária napokon zvíťazila nad Monikou a získala piaty titul majsterky Slovenska s náskokom 22 sekúnd. Mária Katerinka Czaková (1988), vlnajšia slovenská chodkyňa roka, sa však na jar stala vychádzajúcou hviezdou na 50 km. Vo svojom premiérovom štarte na tejto trati v Dudinciach 24. marca zvíťazila a jej skvelý čas 4:14:25 je nielen slovenským rekordom, ale vtedy sa zapísal aj ako šiesty najlepší čas v ženskej päťdesiatke v histórii. Dodajme, že do listiny slovenských rekordov sa zapísala tiež 21. apríla v Monthey na otvorenom švajčiarskom šampionáte, kde na dráhe vyhrala súťaž žien na 10 000 m s časom

Dorota

Po roku trénovania vo VŠC Dukla získala 12. mája karatistka Dorota Balciarová (1994) svoju prvú seniorskú medailu z veľkého medzinárodného podujatia. Na 53. majstrovstvách Európy v Novom Sade skončila tretia v súbornom cvičení kata. Rodáčka z Rimavskej Soboty svoj temperament, úsmev ani ambície neskrýva: „Na olympiáde v Tokiu v roku 2020 bude konečne aj karate. Verím, že Dukla mi pomôže, aby som v Japonsku zabojovala.“ Sama však vie, že v každej kategórii bude súťažiť len po desať pretekárov – a konkurencia je obrovská. „Trénovala som doma v Rimavskej Sobote, v Nových Zámkoch či v Bratislave, ale takmer vždy to bolo v podstate bez trénera. Keď ma teraz vedie taký pán karatista, akým je môj tréner Klaudio Farmadín, mám mať vari menšie ciele?“ sebavedome sa usmiala smerom k legende slovenského karate. Tak či tak, spomienka na novosadskú prehru v boji o finále s favorizovanou Španielkou Sandrou Sánchezovou, trojnásobnou majsterkou Európy, jej stále vŕtala v hlave. Dorota, ktorá má z predchádzajúcich rokov tri medaily z juniorských svetových šampionátov a šesť z európskych, chcela prekvať. Chýbalo trochu šťastia. S o to väčšou radosťou si na ukážku vyskúšala niekoľko karatistických techník s bývalým aktívnym karatistom ministrom obrany Petrom Gajdošom, keď v rámci májového IDEB-u navštívil stánok Dukly. Dorota 4. júna s úspechom absolvovala štátnice na Lekárskej fakulte Masarykovej univerzity v Brne v odbore nutričný terapeut. „Veľmi sa teším, učenie so športom sa mi k sebe hodia, chcem pokračovať a vyštudovať tiež odbor kondičný tréner, určite to využijem aj v budúcnosti,“ avizuje. No predovšetkým chce ešte pred olympiádou získať nomináciu na novembrové majstrovstvá sveta – a z Madridu by sa rada vrátila tiež s medailou.

45:27,50. Do tretice: na majstrovstvách sveta chodeckých družstiev v čínskom Tchaj-cchangu si vytvorila 5. mája osobný rekord na 20 km časom 1:31:03, ktorý stačil na 20. miesto. „Aktuálne je pre mňa dôležitá trať na 50 km, na ktorej budem štartovať na augustových ME v Berlíne. Spolu s mojimi trénermi Martinom Pupišom a Matejom Spišiakom považujeme 20 km nateraz za doplnkovú disciplínu,“ povedala nám Mária, ktorá po promóciách na Filozofickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici v odbore učiteľstvo telesnej výchovy a trénerstvo pokračuje na tej istej škole ako doktorandka externého štúdia v odbore športová edukológia. „Veľmi rada by som aj v budúcnosti ostala spojená so športom, či už ako trénerka, alebo vysokoškolská učiteľka.“ A najbližšie ciele? „Na tohtoročných ME aspoň do ôsmeho miesta, na budúcoročných MS v katarskej Dohe podobne, alebo aj lepšie. Zároveň verím, že tento rok sa rozhodne, aby 50 km žien bolo aj na OH v Tokiu – a to by bola tá najväčšia výzva.“

Text a foto: Pavol Vítko

HOREZZA[®], a. s.

HOTELOVÉ, REKREAČNO - ZDRAVOTNÍCKE ZARIADENIA

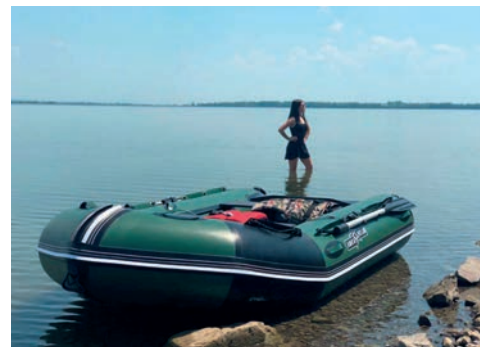
GRANIT
HOTEL

HOTEL GRANIT ZEMPLÍNSKA ŠÍRAVA VÁS OPÄŤ VÍTA !

Dňa 1. 6. 2018 spoločnosť HOREZZA, a.s., opäť slávnostne otvorila brány Hotela Granit Zemplínska šírava.

Pripravené sú pre vás vynovené priestory, športové ihriská, pláž s bufetom, ale aj nové vybavenie ako napríklad športové potreby, alebo rybársky čln.

Nezabudli sme ani na deti, pre ktoré v novom detskom kútiku čakajú rôzne hračky. Tešíme sa na vás.

www.granitsirava.sk repcia.zs@horezza.sk +421 (0) 2/3210 6000

S ním sa nestratíte

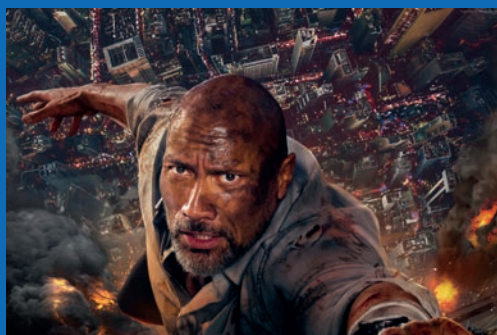
Na Indiego sa objavila zaujímavá kampaň na sledovač polohy od firmy Lynq. V reálnom čase dokáže tracker zobrazovať vzdialenosť a smer každého člena skupiny. Netreba na to telefón, internet, mobilnú sieť, Bluetooth, Wi-Fi, mapy ani aplikáciu a neplatia sa žiadne mesačné poplatky. Lynq používa algoritmy, ktoré spájajú GPS, rádiovú komunikáciu s nízkym výkonom a vlastnou anténou na pripojenie kdekoľvek pod holým nebom. Zariadenia komunikujú len medzi sebou, minimom sú teda dve a maximom dvanásť navzájom komunikujúcich prístrojov. Dosah je aj v členitom teréne 5 km. Údaje sa zobrazujú na displeji s minimálnou spotrebou, ale signály môžu byť aj zvukové, svetelné a vibračné. Prístroj odolá vode, mrazu, prachu i otrasom. Batéria ho dokáže poháňať tri dni na jedno nabitie. Štandardom je balenie štyroch kusov za cenu 336 dolárov, každý ďalší kus vyjde na 89 dolárov.

Z vymierajúceho druhu

Spoločnosť Panasonic predstavila nový odolný kompaktný fotoaparát LUMIX FT7, určený predovšetkým do náročného terénu či drsného pracovného prostredia. Je vodotesný až do hĺbky 31 m a nepoškodí ho ani mráz, tlak 100 kg či pád z výšky 2 m. Medzi hlavné technické prednosti patrí nový elektronický hľadáčik s uhlopriečkou 0,5 cm a rozlíšením 1,17 Mpx, snímač s rozlíšením 20,4 Mpx alebo objektív so 4,6-násobným optickým zoomom, začínajúcim na širokouhlom ohnisku 28 mm. V zamestnaní ho ocenia najmä tí, ktorí musia pri práci používať rukavice, má totiž veľkú a robustnú spúšť. Ďalšími výhodami sú bleskurýchle automatické zaostrovanie či plynulý záznam v ultravysokom rozlíšení 4K, časozberné snímánie, 22 kreatívnych filtrov alebo režim na tvorbu horizontálnych i vertikálnych panorám. Fotoaparát možno využiť aj ako vreckovú baterku, pričom fotografické funkcie vôbec nemusia byť zapnuté.

/ FILM /

Mrakodrap

V akčnom thrilleri Skyscraper amerického scenáristu a režiséra Rawsona Marshalla Thurbera hrá Dwayne Johnson vojnového veterána a šéfa záchranného tímu Willa Sawyera, ktorý sa po strate nohy špecializuje na bezpečnosť mrakodrapov. V novom veľkolepom hongkonskom mrakodrape, ktorý má na starosti, vypukne ničivý požiar práve v čase, keď sa jeho rodina nachádza v poschodiach nad plameňmi. Sawyer tuší, že nejde o náhodu či nehodu, ale o rafinovaný teroristický plán, lenže nikto mu neverí. Akčných filmov s podobnými námetmi sú desiatky, tento je však veľkorozpočtovou vizuálnou atrakciou v 3D, ktorú producenti pripravovali pre režiséra Rolanda Emmericha.

/ VIDEO /

Renegát

Americký režisér akčných filmov Ohnivé peklo, Nezvratný osud 5 a V oku tornáda Steven Quale v produkcii a podľa scenára francúzskeho veľkovýrobcu filmovej zábavy Luca Bessona vlní nakrútil francúzsko-nemecký akčný bojový thriller Renegát. Predstavuje príbeh špeciálneho komanda Navy SEALs, ktoré má vo vojnu zdemolovanej Bosne vyloviť z jazera nacistický zlatý poklad. Nepriatelia sú im v päťach, rozhodujú sekundy. Hoci hudbu skomponoval skúsený Éric Serra a hlavné roly stvárnil Sullivan Stapleton s J. K. Simmonsom, film sa do našich kín vôbec nedostal, a tak prvú príležitosť ponúka až video.

VOJENSKÝ HISTORICKÝ KALENDRÁR

Júl

Malý, ale satelitný

Garmin predstavil zariadenie inReach Mini, ktoré spája GPS navigáciu a satelitný komunikátor s SOS funkciou do jedného kompaktného tela. Dokáže využívať satelitnú sieť na prijímanie a odosielanie textových správ a na núdzovú komunikáciu so záchraným centrom, ktoré je k dispozícii 24 hodín denne, 7 dní v týždni. Zároveň slúži ako normálna GPS navigácia s kompasom a predpoveďou počasia. V spojení so smartfónom, tabletom či kompatibilným zariadením od Garminu dokáže zobrazovať topografické mapy, letecké snímky či dáta z amerického NOAA. Aplikácia MapShare okrem toho dokáže odosielať aktuálnu polohu rodine a priateľom. Spolupracuje aj so smart hodinami Garmin fenix, ktoré môže používateľ využiť na odosielanie a prijímanie správ, kým je jeho inReach Mini mimo dosah, napríklad uložený v rucksaku. Samozrejme, nie je bezplatná, Garmin ponúka rôzne stupne mesačného a ročného predplatného pre osobné a profesionálne využitie. Cena za predplatné siete Iridium sa pohybuje od 14,95 dolára až po 99,95 dolára mesačne v závislosti od počtu predplatených správ, voľných minút či počtu lokalizačných signálov. Práve lokalizačné intervaly najviac ovplyvňujú výdrž batérie. Pri jednosekundovom intervale by mal inReach Mini vydržať zhruba 30 hodín. Pri 30-minútovom intervale sa výdrž batérie dokáže predĺžiť až na 20 dní. Zariadenie má veľkosť 5,17 × 9,90 × 2,61 cm a váži 100 gramov. Samozrejmosťou je certifikát odolnosti IPX7. Samotný Garmin inReach Mini vyjde na 350 dolárov.

/ KNIHA /

Tuka proti republike

Predseda vlády vojnového slovenského štátu Vojtech Tuka bol v roku 1946 odsúdený na trest smrti. Sedemnášť rokov predtým ho v Bratislave odsúdili na pätnásť rokov ťažkého žalára za zločiny vojenskej zrady a prípravy úkladov o republiku. O procese existujú pochybnosti, či nebol zmanipulovaný, politický. Monografia s podtitulom Proces z roku 1929 z vydavateľstva Marlenčin PT prináša na 320 stranách detailný pohľad na priebeh procesu aj na okolnosti, ktoré proces sprevádzali a ktoré mu predchádzali. Jej autor Peter Fedorčák je odborným asistentom na Katedre histórie Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach.

1. júl

1933 Plk. gen. štábu Rudolf Viest bol povýšený na brig. gen. ČSA. V ČSA bol jediným Slovákom spomedzi 139 generálov. Medzi 5 439 vyššími dôstojníkmi s hodnosťou kpt., mjr., pplk. a plk. bolo len 67 Slovákov. V ČSA r. 1938 aktívne slúžilo 20 800 Slovákov, čo nepredstavovalo ani 4 % z celkového počtu.

5. júl

1943 Do Novochoverska k 1. čs. samostatnej brigáde v ZSSR prišla pod velením npor. P. Marcelého prvá veľká skupina bývalých dôstojníkov a vojakov jednotiek slovenskej armády nasadených na východnom fronte

6. júl

1938 V Prahe vyvrcholil jubilejný X. všesokolský zlet, ktorý demonštroval odhodlanie čs. občanov brániť svoju vlasť pred prípadnou fašistickou agresiou. V jednotlivých vystúpeniach sa predstavilo viac ako 200-tisíc cvičencov.

9. júl

1968 V Bratislave sa konala celoarmádna konferencia KSČ. Rokovala o nových spôsoboch politickej a straníckej práce v armáde (trvala do 11. júla).

2013 Zahynul príslušník slovenskej strážnej jednotky čat. Daniel Kavuliak pri útoku afganského vojaka zo strážnej veže Leteckej základne Kandahár na skupinu slovenských vojakov, príslušníkov operácie ISAF

12. júl

1968 Pri meste Sokolov v Čechách boli nájdené rucksaky s americkými a nemeckými zbraňami. Vyšetrowanie pod vedením čs. orgánov ukázalo, že šlo o podvrh a provokáciu, ktoré mali poslúžiť na zintenzívnenie kampane pred konaním schôdže piatich štátov Varšavskej zmluvy.

13. júl

1918 Vznikol Národný výbor československý v Prahe, ktorý sa rovnako ako ČSNR v Paríži usiloval o vytvorenie spoločného štátu Čechov a Slovákov. Jeho úlohou bola aj príprava na prevzatie štátnej moci a vypracovanie zákonov nového štátu.

15. júl

1918 V Tomske na Sibíri vznikol 12. čs. strelecký pluk čs. légii v Rusku, zložený prevažne zo Slovákov, niesol čestný názov Generála M. R. Štefánika

1968 Vedúci 8. oddelenia ÚV KSČ V. Prchlík na tlačovej konferencii kritizoval mechanizmy rozhodovania vo Varšavskej zmluve. Jeho vystúpenie napadol hlavný veliteľ ozbrojených síl VZ maršal I. Jakubovskij.

25. júl

1683 Bratislavu obklúčili povstalecké vojská Imricha Tököliho a začali ju ostreľovať. Mesto sa vzdalo, ale hrad zostal v rukách cisárskych vojsk.

1848 Rakúska armáda, ktorej velil maršal Jozef Václav Radecký, porazila vojská sardínského kráľa Karola Alberta a talianskych dobrovoľníkov v bitke pri Custoze

1918 Francúzska vláda vymenovala gen. Mauricia Janina za veliteľa čs. légii v Rusku

27. júl

1953 Bola podpísaná dohoda o prímerí v Kórei, súčasne bola vytvorená Dozorná komisia neutrálnych štátov, ktorá mala dohliadať na jej dodržiavanie. Členom komisie sa stala aj ČSR.

Zostavila: Mária Stanová
Vojenský historický ústav

Vaše starosti... ...na našu hlavu

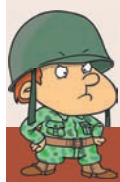
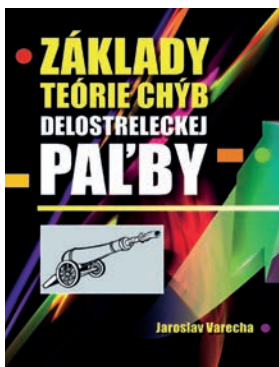
? Prečo vzniká profesionálnemu vojakovi za výkon štátnej služby nadčas v týždni nárok na náhradné voľno až po piatich hodinách takéhoto výkonu?

Právny inštitút plnenia služobných povinností nad určený služobný čas (ďalej len „štátna služba nadčas“) je obsahom ustanovenia § 104 zákona č. 281/2015 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 281/2015 Z. z.“). Podľa prvej vety odseku 4 predmetného ustanovenia za štátnu službu nadčas, ktorá presiahne päť hodín v týždni, patrí profesionálnemu vojakovi náhradné voľno. V súvislosti s položenou otázkou treba poukázať na ustanovenie § 156 ods. 3 prvá veta zákona č. 281/2015 Z. z., v zmysle ktorého služobný plat profesionálneho vojaka je určený už s prihliadnutím na štátnu službu vykonanú v noci, v sobotu, v nedeľu, vo sviatok a na štátnu službu nadčas nepresahujúcu päť hodín v týždni. Na základe uvedených zákonných ustanovení a vzhľadom na to, že výkon štátnej služby nad určený služobný čas v určitom týždni v rozsahu prvých päť hodín je premietnutý do služobného platu profesionálneho vojaka, tomuto vzniká nárok na náhradné voľno až po vykonaní prvých päť hodín štátnej služby nadčas v takomto týždni. Poukazujúc na ustanovenie § 177 zákona č. 281/2015 Z. z. je potrebné dodať, že profesionálnemu vojakovi, ktorému nebolo poskytnuté náhradné voľno podľa § 104 ods. 4 zákona č. 281/2015 Z. z., patrí za každú hodinu štátnej služby nadčas hodinová sadzba jeho služobného platu.

mjr. JUDr. Andrea Holečková,
odbor právneho zastupovania, sekcia legislatívy a práva

Základy teórie chýb

V Akadémii ozbrojených síl vyšla vysokoškolská učebnica doc. Ing. Jaroslava Varechu, PhD., **Základy teórie chýb delostreleckej paľby**. Obsahuje základné poznatky z teórie streľby pozemného delostrelectva. Poskytuje informácie o matematických základoch teórie streľby, o štruktúre a výskume celej sústavy rozmanitých chýb, ktorými je každá delostrelecká paľba nevyhnutne sprevádzaná. Ich znalosť umožňuje veliteľom a štábom premyslene a efektívne aplikovať zásady riadenia paľby a uľahčí im celý proces chápania a zavádzania nových myšlienok v ďalšom procese ich služby. Základné poznatky sú metodicky usporiadané, výklad je doplnený mnohými ilustráciami a príkladmi. Učebnica je prioritne určená pre študentov AOS v rámci vysokoškolskej prípravy v študijných programoch obrana a bezpečnosť či manažment vojenskej organizácie. Je využiteľná i pri vzdelávaní účastníkov odborných a kariérnych kurzov a má potenciál uplatniť sa aj v oblasti prípravy veliteľov a štábov OS SR. (hg)

Nedostali ste Obranu?

Zmenili ste adresu?

Potrebuje odobrať iný počet výtlačkov?

Ozvíte sa nám na telefón 0960 31 29 84
alebo mail obrana@mod.gov.sk

Memoriál Pavla Dzivého

Siedmy ročník diaľkového pochodu FATRA MARCH, ktorý je zároveň Memoriálom rotmajstra Pavla Dzivého, vojenského inštruktora bývalej Poddůstojníckej akadémie, ktorý v roku 2011 zahynul pri výstupe v Himalájach, sa uskutoční 23. augusta. Približne 12-hodinový pochod

na trase Zázrivá – Turčianske Kľačany má dĺžku 34,2 km s celkovým stúpaním 2 576 m a klesaním 2 816 m. Prihlásení účastníci z rezortov obrany, vnútra či príslušníci Zboru väzenskej a justičnej stráže SR sa stretnú v predvečer podujatia na Základni výcviku a mobilizačného dopĺňovania v Martine. Prihlásiť sa možno do 3. 8. 2018 na adrese richard.fabricius@mil.sk. Ďalšie informácie vám poskytne šbnrtm. Richard Fabricius, tel. 0914 368 222, 0960 483 240.

PERSONÁLNY ÚRAD OS SR
v Liptovskom Mikuláši
ODDELENIE VÝCHOVNÝCH A KULTÚRNYCH ČINNOSTÍ

UYHLASUJE

celorezortné súťažné prehliadky

FotoAtak 2018

Kategórie: 1. 25 rokov OS SR fotoobjektívom
2. Výzbroj a výstroj
3. Voľná tvorba

Galéria MIL 2018

Kategórie: 1. Maliarstvo, sochárstvo
2. Úžitkové umenie
3. Detská tvorba

Uzávierka súťažných prehliadok - 19. október 2018

Vážení redakčný tím,

Váš časopis *Obrana* dostávame už rok pravidelne na naše gymnázium a rada konštatujeme, že je zaujímavý a pútavý svojím obsahom a príťažlivý svojou formou.

Radosť vziať ho do rúk. Je inšpiratívny stránkami o vojakoch, vojenskej histórii, technike či športovcoch pre študentov všeobecne, ako aj pre náš školský redakčný tím gymnaziálneho časopisu *Tomášikár*. Myslíte, že by ste mali niekedy čas prísť na stretnutie s tvorivými a aktívnymi gymnazistami? Tešili by sme sa.

PhDr. Natália Zajačková, zástupkyňa riaditeľa
Gymnázium L. Novomeského, Tomášikova 2, Bratislava

Prirodzene, že si čas na stretnutie radi nájdeme. Bude to pre nás česť i potešenie.

Redakcia

MILITARY ENGLISH

CBRN

Pripravil: Peter Susko • Foto: Airman 1st Class Donald Hudson, U.S. Air Force

Chemical and biological terrorism has lately become ever so popular among **insurgent** groups and terrorists because of its heightened fear factor. It is difficult to detect, most often easily and anonymously spread by air, and requires extensive decontamination, **rendering** facilities unusable for long periods. Terrorists do not need large quantities of chemicals or biological agents, particularly if their target is in an enclosed space such as a shopping mall, convention hall, or airport. In fact, airports can be ideal targets for chemical and biological agents, as they are high-profile enclosed spaces where there are many people.

To counter such a threat, CBRN (chemical, biological, radiological and nuclear) defense measures are taken in situations in which chemical, biological, radiological or nuclear warfare hazards may be present. The key elements in CBRN response are: identifying the agents used, suggesting countermeasures to be taken, establishing command and control chain, **reconnaissance** of routes, areas and point detection; securing decontamination of people and equipment; collecting **samplings** and providing scientific advice to support operational commanders.

Following the agreement at the 2002 Prague Summit to enhance the Alliance's defense capabilities against weapons of mass destruction, the North Atlantic Council decided in June 2003 to form a multinational CBRN Defense Battalion and Joint Assessment Team. The Battalion reached its initial operational capability on 1 December 2003 and the full operational capability was achieved on 28 June 2004.

Moreover, the Joint CBRN Centre of Excellence (COE), established by Allies in the Czech Republic, provides training and expertise to military

customers and first responders in Allied and partner countries. It integrates a "Reach Back facility" operated 24/7 to react and provide scientific and operational advice in case of an attack, having access to a large secondary network of expertise in Allied countries. Other NATO COEs and agencies as well as Allied national military capacities are consistently reviewing, together with Allied civil protection forces including police and firefighters, preparedness plans against possible CBRN attacks. These response capacities are also regularly trained in exercises and are on standby in case of any attack, whether committed by state actors, ISIL members or **lone wolf** terrorists.

QUESTIONS:

1. Aké sú základné súčasti RCHBO opatrení?
2. Čo je kľúčovou súčasťou reakcie NATO na RCHB útoky?
3. Kde je lokalizované Centrum výnimočnosti NATO pre RCHBO?

GLOSSARY

- **insurgent** (ɪnˈsɜːdʒənt) – povstalecký;
- **rendering** (ˈrendərɪŋ) – učiť, urobiť (niečím);
- **reconnaissance** (rɪˈkənənsəns) – prieskum;
- **samplings** (ˈsæmplɪŋz) – vzorky;
- **lone wolf** (ləʊn wɒlf) – osamelý vlk.

kpt. Mgr.
Ondrej Rišian, PhD.,
dekan veliteľstva
Pozemných síl OS SR Trenčín

Duchovné slovo

Nohy trojnožky

Podľa Prvej knihy v Biblii hoci bol Adam v raji, Pán Boh mu prikázal pracovať. Prácu prikázal Pán Boh aj v treťom prikázaní. Je to prikázanie aj o práci, ale aj o odpočinku: „Šesť dní budeš pracovať a na siedmy deň budeš odpočívať.“

K týmto dvom aktivitám na mnohých miestach v Písme svätom nachádzame výzvu, aby bol človek otvorený užívaniu a radovaniu z toho, čo mu Pán Boh doprial.

Tieto tri aktivity sú, obrazne povedané, nohy trojnožky. Ani jedna z nich by nemala chýbať v ľudskom živote. V každom životnom štádiu, a to aj počas jedného kalendárneho roka, bude niečoho z týchto troch aktivít viac a niečoho menej. Určiť rovnováhu medzi nimi – a aj mieru – je na každom človeku, na každom z nás.

Medzi týmito aktivitami je súvislosť. Ten, kto pracuje, mal by si nájsť čas aj oddychovať a aj si užívať Božiu dobrotu v rôznych formách. Pretože duševné aj telesné sily každého z nás sú obmedzené. Ak si človek neodpočinie, tak sa vyčerpa a vyhorí ako svieca horiaca na dvoch koncoch.

Ak máme vôľu robiť veci a svoju prácu kvalitne, potom musíme plánovať aj oddych. Bez oddychu sa nedá kvalitne pracovať, pretože práve vtedy, keď sme vyčerpaní, robíme veľa chýb. A to vedie do špirály smútku a skleslosti.

Navyše odpočinok umožňuje človeku, aby získal potrebný odstup, nadhľad, ktorý mu všedné dni neumožňujú. Aby si uvedomil, prečo vlastne žije a kým vlastne je. Aká je jeho identita.

Prichádza čas, ktorý je spojený s dovolenkou a oddychom. Aby si človek odpočinul, musí byť na to aj vnútorné naladený. Bez vnútorného pokoja si jednoducho naše telo neodдыхne. Oddych od problémov duše nie je viazaný na miesto. Nájdeme ho kdekoľvek, no vždy pri našom Pánovi a s ním.

Povzbudením k hľadaniu tohto druhu oddychu sú Jeho slová: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení; ja vám dám odpočinutie!“

Aké ochorenia prenášajú a ako sa pred nimi chrániť?

Kliešte sa najradšej ukrývajú v trávnatých porastoch s výškou od dvadsať centimetrov do jedného metra, vyskytujú sa v záhradách, v parkoch i v lesoch a podľa parazitológov sa nachádzajú aj vo vyšších zemepisných polohách, čo je dôsledok klimatických zmien. Dávajte si pozor a majte na pamäti, že prisatého kliešťa treba odstrániť čo najskôr a správne.

Kliešť prereže ostrými hryzadlami pokožku a ciciakom, na ktorom má háčiky, sa prisaje v rane. Čím dlhšie môže cicať krv, tým pevnejšie sa prichytí a tým ťažšie sa ho zbavíte. Kliešťa si odstráňte z tela vždy a nikdy naň nesiahajte holými rukami. Pri vyberaní použite pinzetu, háčik alebo klieštiky, kúpíte ich v lekárni, kde vám poradia aj ďalšie prostriedky, ktoré uľahčujú vytiahnutie kliešťa. Nekvapkajte naň olej ani žiadnu masť, vtedy sa začne dusiť a vyvráti natrávenú krv so slinami späť do rany. Kliešťa uchopte pinzetou alebo háčikom čo najbližšie k hlave. Jemne ním hýbte do strán a potom pomaly, kolmo k pokožke, ho pinzetou alebo háčikom vytiahnite. Kliešťa nevykrúcajte prudko do strán, mohli by ste ho pretrhnúť, v takom prípade choďte k lekárovi, aby ho odstránil. Po vybratí miesto prisatia hneď dezinfikujte, rovnako dezinfikujte použitú pinzetu, háčik alebo klieštiky a dôkladne si umyte ruky mydlom a vodou.

Kliešte prenášajú rôzne choroby, najznámejšie sú kliešťová encefalitída a lymská borelióza.

Kliešťová encefalitída

Kliešťová encefalitída je akútne vírusové ochorenie. Prebieha v dvoch vlnách, na začiatku pripomína virózu s bolesťami hlavy,

Sezóna kliešťov

LYMSKÁ BORELIÓZA MÁ TRI ŠTÁDIÁ

- pre prvé sú typické kožné zmeny, tzv. erythema migrans. Koža okolo miesta vpichu sčervená, začervenanie sa šíri do okolia a súčasne centrum bledne. Pridruží sa i zvýšená teplota, únava, bolesti svalov a kĺbov.
- druhé štádium – po týždňoch až mesiacoch – sa môže prejaviť postihnutím kože, kĺbov, nervového systému, srdca alebo svalového systému.
- do klinického obrazu tretieho štádia – po niekoľkých mesiacoch až rokoch – patrí najmä postihnutie centrálného nervového systému, kožné zmeny, zápaly kĺbov a očnej rohovky.

ZÁKLADNÉ ZÁSADY OCHRANY PRED KLIEŠŤAMI

- vyhýbajte sa miestam s vyšším predpokladom výskytu kliešťov, ako sú okraje lesa, vysoké porasty tráv, krovie
- počas pobytu v prírode noste vhodné oblečenie pokrývajúce čo najväčšie časti tela, najmä dlhé nohavice, ponožky, vhodnejší je svetlý odev, na ktorom parazita skôr zbadáte
- používajte repelenty
- po návrate domov si dôkladne prekontrolujte celé telo

so zvýšenou teplotou, nádchou a pokašliavaním. Príznaky po troch až piatich dňoch ustúpia, no po týždni sa začína druhá fáza, s vysokými teplotami, bolesťami hlavy podobnými migréne, stuhnutím šije. V najzávažnejších prípadoch môže choroba viesť až k úmrtiu. U niektorých chorých môže ochorenie prebiehať ľahko a často býva nerozpoznané.

Pôvodcom je vírus kliešťovej encefalitídy. Infikovať sa môžete po uhryznutí kliešťom alebo po skonsumovaní tepelne nespracovaného mlieka, najmä kozieho, ovčieho a kravského a výrobkov z nich.

Prameňom nákazy v prírode sú divo žijúce zvieratá. Cicaním na nich sa kliešť infikuje a prenáša nákazu na človeka. Infikované kliešte sa vyskytujú v endemických oblastiach, kde žijú infikované, tzv. „rezervoárové zvieratá“ – hlodavce, vysoká zver a líšky. Nákazu z divých zvierat môžu kliešte preniesť aj na domáce zvieratá, napríklad na kozy, a tak sa vírus dostane do ich mlieka. Inkubačný čas ochorenia je od 7 do 14 dní.

Proti kliešťovej encefalitíde existuje očkovanie. Organizmus ochráni tri roky, po prvom preočkovaní až päť rokov. O vak-

KLIEŠŤ SA NAJČASTEJŠIE PRISAJE

- do vlasatej časti hlavy
- do slabín a podpazušia
- za uši
- do podkolennej jamky
- na intímne miesta

cínu môžete požiadať svojho všeobecného lekára. Základné očkovanie pozostáva z podania troch dávok vakcíny, prvú je najvhodnejšie aplikovať v zimných mesiacoch – v januári alebo vo februári. Druhá dávka sa podáva jeden až tri mesiace po prvej, tretia deväť až dvanásť mesiacov po druhej. Existuje aj skrátená schéma očkovania, pri nej sa druhá dávka podáva už o dva týždne. Pred ochorením môžu čiastočne chrániť prvé dve dávky. Kompletné očkovanie ochráni minimálne tri roky, po troch rokoch sa odporúča preočkovanie jednou dávkou očkovacej látky. Protilátky sa vytvoria o desať až štrnásť dní po podaní druhej dávky.

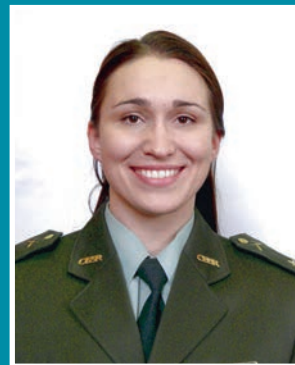
Lymská borelióza

Lymská borelióza je ochorenie, ktoré postihuje celý organizmus. Pôvodcom sú baktérie borélie. Má pestrý klinický obraz, závisí od postihnutia rôznych orgánov. Inkubačný čas je niekoľko dní až týždňov. Liečba si vyžaduje dlhodobé podávanie antibiotík. Očkovanie neexistuje.

Text a ilustrácie: Úrad verejného zdravotníctva SR

Miesto pre psychológa

por. Mgr. Štefánia
Maržiňanová,
VÚ 1101 Trebišov

Aj vojak je len rodič (2.)

Najväčším problémom profesionálnych vojakov nie je plnenie služobných úloh, ale zabezpečenie fungovania vlastnej rodiny, riešenie problémov s partnerom alebo deťmi. Na výkon svojej profesie sú vojaci odborne pripravovaní, ale na zvládnutie „funkcie“ rodiča neexistuje žiadna škola ani odborný kurz. A práve rodinné problémy majú veľmi negatívny vplyv na výkon a kvalitu práce každého profesionálneho vojaka, pre ktorého je mikrosvet rodiny prioritou. V predchádzajúcom článku sme hovorili o špecifikách vojenského povolania a ich vplyve na výchovu dieťaťa vo „vojenskej rodine“. Odlúčenie od rodiny je problémom nielen pri výchove malých detí, ale aj v období dospievania dieťaťa (10 – 11 rokov, podľa pohlavia). Toto sú najčastejšie otázky vojaka – rodiča smerujúce ku psychológovi. Ako sa správať k tínedžerovi po niekoľkomesačnom odlúčení? Ako zvládnuť pubertu vlastného dieťaťa „s chladnou hlavou“?

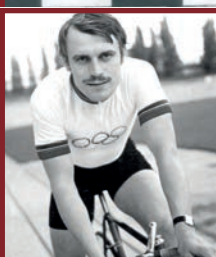
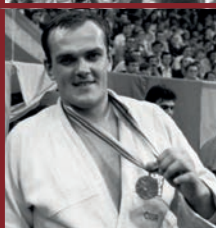
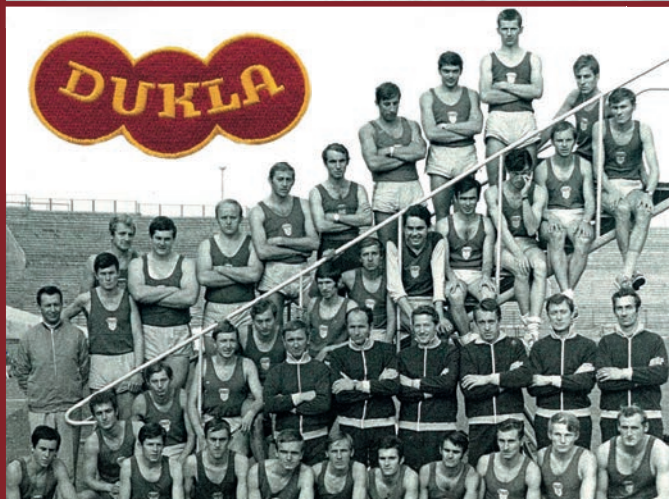
O puberte hovoríme aj ako o „kríze identity“, keď je úlohou mladého človeka vystať svoju identitu na vlastnom sebaopoznaní a seba prijatí. Je to obdobie konfliktov, uzatvárania sa do seba, pocitu nepochopenia a ignorovania kritiky, najmä zo strany rodičov.

Psychológ radí:

- nesnažte sa zlomiť odpor dospievajúceho krikom alebo bitkou
- buďte trpezliví, zhovievaví a ovládajte svoje emócie
- neurážajte a netrestajte dospievajúceho v hneve
- buďte mu nablízku, aj keď vás odmieta (on to neskôr ocení)
- rozprávajte sa s ním o jeho pocitoch, záujmoch
- zamerajte sa na pochvalu jeho silných stránok, a nie na kritiku tých slabých
- dajte mu priestor na sebaopoznanie a seba prijatie, verte, že jeho konfrontácia so sebou a svetom nie je jednoduchá
- podporujte ho

A na záver ešte jedno odporúčanie, spomeňte si na svoje správanie v období dospievania a konflikty s vlastnými rodičmi. Sebareflexia je veľmi dobrá cesta k pochopeniu vlastného dieťaťa, ktoré často svojím správaním len nastavuje zrkadlo nám a našej výchove.

Šport v ČSLA

Armádny šport nepodliehal tvrdej ideologizácii ako ostatné oblasti života ČSLA a žil si relatívne nezávislým životom.

Bol účinným prostriedkom jej propagácie pred čs. verejnosťou a po tom, čo prevzal v 70. rokoch rolu garanta čs. reprezentácie, i vo vzťahu k medzinárodnému športu, keďže úspechy mali „potvrdiť prednosti socializmu“. Armádni športovci mali vytvorené nadštandardné podmienky, hoci z hľadiska financovania jednotlivých športových aktivít šlo fakticky o protiprávny a bezprecedentný jav.

Základom bola služobná telesná príprava, ktorou prechádzali všetci vojaci. Bola zameraná na to, aby dokázali znášať námaľu boja za každých podmienok, za krajného vypätia psychických i fyzických síl. Na ňu nadväzovala masovo-športová činnosť, do ktorej mal byť zapojený čo najväčší počet brancov. Velitelia ju boli povinní účelne podnecovať, rozvíjať a vytvárať pre ňu vhodné časové a materiálne podmienky. Šlo o armádne hry, dni veliteľa, útvary, medziútvary a vojensko-praktické súťaže. Talentovaným športovcom umožňoval rozvíjať výkonnosť armádny výkonnostný šport, a to prostredníctvom výberových oddielov vojensko-telovýchovných jednot, tvoriacich širšiu základňu pre vrcholový šport. Boli cvičení v odbornosti podľa zaradenia v jednotke s úpravou programov bojovej prípravy s počtom hodín zníženým o takmer polovicu. Odborné vedenie zabezpečovali zmluvní tréneri, prevažne zaslúžilí vrcholoví športovci ČSLA na odpočinku.

Špecifickou súčasťou bol armádny vrcholový šport, výkladná skriňa ČSLA. Praktizovala ho obmedzená časť špičkových jedincov tvoriaca zázemie reprezentácie. Podmienky na rozvoj vytvárali armádne strediská Dukla. Pražská zastrešovala atletiku, futbal, hádzanú, plávanie, veslovanie, vodný slalom a z odlúčených odvetví motorizmus, športovú gymnastiku, kanoistiku, športovú strelbu, dráhovú a cestnú cyklistiku, do roku 1970 parašutizmus, do roku 1985 tenis a od roku 1979 vodný slalom. Liberecká zastrešovala volejbal, lyžovanie, do roku 1985 sane a z odlúčených odvetví ľadový hokej, v rokoch 1970 – 1974 box i parašutizmus a do roku 1979 vodný slalom. V roku 1985 prebrala družstvá zrušenej Dukly Olomouc, zastrešujúcej od roku 1974 box, basketbal, šerm a z odlúčených odvetví cestnú cyklistiku a parašutizmus. Banskobystrická zastrešovala atletiku, futbal, džudo, do roku 1985 zjazdové lyžovanie, skoky na lyžiach, športovú gymnastiku, do roku 1974 vzpieranie a z odlúčených odvetví športovú strelbu, moderný päťboj, biatlon, šerm (Liptovský Mikuláš), od roku 1976 plavecké športy, predovšetkým zjazd na divokej vode (Žilina), a do roku 1970 i basketbal. Trenčianska Dukla zastrešovala od založenia v roku 1969 cestnú cyklistiku, rýchlostnú kanoistiku, ľadový hokej, volejbal, zápasenie a z odlúčených odvetví dráhovú cyklistiku (Bratislava), do roku 1970 box a od roku 1974 pre zmenu i vzpieranie.

Prioritu mali športy, v ktorých reprezentácia dosahovala úspechy. Podľa toho boli rozdelené na športy s osobitnými podmienkami zabezpečenia (futbal, hokej), I. kategórie s komplexným zabezpečením (atletika, cyklistika, športová gymnastika, džudo, rých-

la kanoistika, lyžovanie, plávanie, športová strelba, veslovanie, vzpieranie, zápasenie) a II. kategórie s čiastočným zabezpečením (biatlon, box, motorizmus, parašutizmus, moderný päťboj, šerm, stolný tenis, hádzaná, basketbal, volejbal). Dukly sa tešili rôznymi výhodami, z nich najväčšia im prostredníctvom základnej vojenskej služby umožňovala získavať do svojich radov kvalitné kádre konkurenčných klubov. Vo väčšine boli prijímaní do služobného pomeru vojakov v ďalšej činnosti s prepožičaním hodností práporčíkov a nižších dôstojníkov a potom formálne zaradení. Koncom kariéry boli tí, ktorí ostali verní a pričínili sa o dobré meno armády, prijímaní do služobného pomeru vojakov z povolania a zostali v ČSLA pôsobiť ako tréneri. Armádnymi vlajkonosičmi boli v kolektívnych športoch futbalová i hádzanárska Dukla Praha a hokejová Dukla Jihlava, ktoré boli niekoľkonásobnými majstrami ČSSR. Úspešne si počínali aj volejbalisti z Liberca a basketbalisti z Olomouca. Úspechy armádnych klubov na domácej scéne sa prejavili aj na tej medzinárodnej a podiel ich príslušníkov v reprezentácii sa neustále zvyšoval. Armádni športovci sa dokázali presadiť aj v individuálnych športoch, zo Slovákov napr. diskár Imrich Bugár, chodec Jozef Pribylinec a cyklista Anton Tkáč.

Text: Mgr. Alex Maskalík, PhD.
Vojenský historický ústav Bratislava

Rudolf Tvaroška (1928 – 2017)

Dôstojník z povolania od roku 1947, absolvent brnianskej Vojenskej technickej akadémie. Do roku 1968 pôsobil v rámci odboru raketového a delostreleckého výzbrojovania Východného vojenského okruhu a ako zástupca vojenskej správy pre výzbroj v národnom podniku Dubnica nad Váhom; krátko ako náčelník odd. pozemnej výzbroje a špeciálnych prostriedkov Správy raketového vojska a delostrelectva MNO. V rokoch 1969 – 1982 náčelník výzbrojnej služby MNO (genmjr. 1974), až do svojho odchodu v januári 1988 náčelník Správy vrcholového športu ČSLA. Veľký propagátor športu, začiatkom 70. rokov predseda Čs. futbalového zväzu.

Stredné vojenské transportné turbovrtuľové lietadlo An-26B je modifikáciou lietadla An-24 na krátke a stredné trate. Je určené na dopravu materiálu a vojakov do blízkosti frontu, prepravu a zhadzovanie výsadkov, nákladov a bojovej techniky na padákoch s maximálnou hmotnosťou nákladu do 5 500 kg, alebo na prepravu 38 až 40 pasažierov (výsadkárov) na sklápacích sedadlách pozdĺž paluby vo výškach letu do 6 000 metrov.

Môže byť upravené aj na prevoz chorých či ranených a ako pomocný bombardér, určený na ničenie veľkoplošných pozemných cieľov na fronte aj v tyle nepriateľa bombardovaním z horizontálneho letu za priamej viditeľnosti cieľa.

Takticko-technické údaje

Maximálna vzletová hmotnosť: 25 000 kg
 Maximálna hmotnosť nákladu: 5 500 kg
 Hlavné motory: AI-24T (turbovrtuľový)
 Pomocný motor: RU19a-300 (prúdový)
 Vrtuľa: AV-72, štvorlistá
 Maximálna rýchlosť: 540 km/h
 Priemer vrtule: 3,9 m
 Dĺžka: 23,8 m
 Rozpätie: 29,20 m
 Výška: 8,575 m
 Dolet: s max. nákladom 1 100 km
 s max. množstvom paliva 2 550 km

Posledná Andula

Pristáva aj na tráve

Vzhľadom na svoje vybavenie je lietadlo určené na denné aj nočné operácie a na operácie, vedené za sťažených poveternostných podmienok. Pre dobré vzletové a pristávacie vlastnosti, masívnu konštrukciu podvozka a nízky tlak v pneumatikách môže lietať z trávnatých letísk. Vyznačuje sa veľkou stabilitou, ľahkosťou riadenia a jednoduchou technikou pilotovania.

Práce na An-26 sa začali v konštrukčnej kancelárii Olega Antonova v roku 1964. Lietadlo konštrukčne vychádza z typu An-24, s dôrazom na možnosti vojenského využitia. Oproti svojmu predchodcovi má zmenenú zadnú časť trupu s veľkou nákladovou rampou a je vybavené motormi s vyšším výkonom.

Prvý let An-26 sa uskutočnil 21. mája 1969 z továrenského letiska v Kyjeve. V roku 1969 na 27. leteckej prehliadke v Le Bourget v Paríži lietadlo An-26 predstavili širokej verejnosti. Prvý sériovo vyrobený stroj opustil brány továrne 29. augusta 1969. Do výzbroje vzdušných síl ZSSR bol An-26 oficiálne zaradený 26. mája 1975. Aeroflot začal An-26 prevádzkovať v roku 1973. Výroba bola ukončená v roku 1986. Od roku 1969 do roku 1986 ich vyrobili 1 398, z toho 420 pre zahraničie. Čína vyrábala kópie An-26 pod označením Y-14 (Y-7).

Mošnov, Piešťany, Kuchyňa

Lietadlo Antonov An-26B (An-26B-100), výrobné číslo 12506, s trupovým číslom 2506, bolo vyrobené 6. októbra 1982. V októbri 1982 preletelo do Československa na letisko Mošnov. Bolo zaradené do 1. dopravného výsadkového leteckého pluku. Útvar bol 1. novembra 1986 premenovaný na 1. zmiešaný dopravný letecký pluk. V rámci delenia federálnej armády lietadlo 17. decembra 1992 preletelo na letisko Piešťany. Bolo zaradené do zostavy novovznikajúcej 2. leteckej základne, neskôr 32. LZ Piešťany a po reorganizáciách od 1. júla 2009 pod dopravné krídlo na letisku Kuchyňa. V roku 2005 bola dokončená úprava nákladného priestoru na zdravotnú (MEDEVAC), s možnosťou úpravy na salónnu verziu. Vzápätí boli na lietadle modernizované rádionavigačné, rádiokomunikačné, identifikačné systémy na vyššiu verziu a zdokonalené lietadlo bolo 30. júna 2009 zaradené do používania. Dodatočne bolo upravené na prepravu do desať cestujúcich (sprevádzajúcich chorých a zdravotnícky personál) a šesť ležiacich chorých, na prepravu cestujúcich a na nákladnú prepravu. Počas svojej prevádzky od roku 1982 do roku 2016 uskutočnilo 9 556 vzletov a nalietalo 6 690,55 letových hodín. Na lietadle boli urobené štyri generálne opravy a dve modernizácie.

V roku 2016 bola prevádzka lietadla ukončená. Posledný let uskutočnilo 4. marca z letiska Malacky na letisko Piešťany, kde bolo odovzdané do Vojenského historického múzea. Vystavené lietadlo An-26B, ev. č. 2506, vo VHM Piešťany je vo variante usporiadania kabíny: sedem pasažierov v kreslách – salónik, plus dvadsať pasažierov (výsadkárov) na sklápacích sedadlách v nákladnom priestore kabíny. Po modernizácii bolo lietadlo označované aj ako An-26B-100.

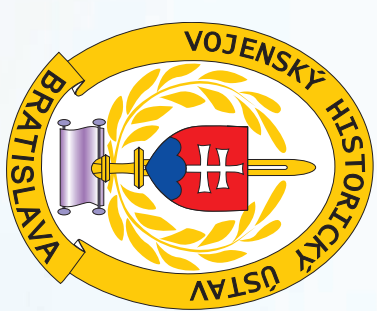
Text: Mgr. Peter Kadlec

Vojenský historický ústav – VHM Piešťany

Foto: Ivan Kelement

Informácie o expozíciách Vojenského historického múzea, otváracích hodinách

a vstupnom nájdete na webovej stránke www.vhu.sk.

Lietadlo Antonov An-26B (An-26B-100)

zo zbierok Vojenského historického ústavu – Vojenské historické múzeum Piešťany